

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 17.

V Ljubljani, v soboto 26. aprila 1902.

Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoludne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg šte. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Še enkrat Celje.

8 Štajerskega.

Kdo bi si bil mislil, da bo Celje imelo še toliko pomena za notranjo avstrijsko politiko? Ima jo pa seveda le vsled nestrpnosti Nemcev, ki Slovence ne privoščijo kulturnih zavodov, da bi naš narod lažje potujčilo. Pa k sreči nimajo te prusaške veleizdajice take moči v Avstriji, da bi kar tako teptali pravice drugih narodov. In gorje Avstriji, če bi prišli do tega!

Sedaj je glasovanje za slovenske paralelke Nemcem povedalo na ušesa, da naj lepo pri Nemcih ostanejo in druge narode naj puste pri miru. Roparski napad Nemcev se je od Nemcev sijajno odbil. Mi bi le želeli, da bi ta večina pri celjskem glasovanju postala tudi kmalu parlamentarna večina. Naj bi vendar že enkrat Italijani izprevideli, da s tem, da pomagajo Nemcem proti Slovanom, si sami redijo kače na prsih. Naj bi Italijani vedeli, da, če bi se Nemcem posrečilo Slovane ponemčiti, bi se potem ti Nemci z ravno tako silo zagnali proti Italijanom. Ako torej Italijani branijo Slovence in Slovane proti germanstvu, branijo s tem sami sebe. Pa kdo ve, če se Italijani še o pravem času spametujejo. Želeti bi to bilo tako v italijanskem kakor v slovanskem interesu.

Eden nasledek pa je glasovanje v parlamentarnem položaju že rodilo, namreč razbitje občenemške zveze. Je tudi nekaj, česar nikakor ne obžalujemo.

Še večjega pomena utegne Celje postati za ožjo slovensko politiko. K temu je pomagal famozni dr. Tavčarjev predlog (saj Tavčar ni tajil v „Slov. Narodu“, da ni njegov) o kompromisu. Štajerski zaupni možje so mu že dali zasluženi odgovor. Pa s tem ta zadeva še dolgo ni končana. Dr. Tavčarjev predlog o kompromisu je namreč preočito razkrinkal čudno narodnjaštvo slovenskih liberalcev. Mi smo že davno vedeli, da je kranjska liberalna stranka od tistega tre-

notka narodne interese vrgla s sebe, ko se je na Kranjskem zvezala z Nemci proti Slovincem. Kaj je ta zveza za Slovence na Kranjskem in Štajerskem in Koroškem rodila zla, vemo in čutimo le prehudo. Ker so Nemci na Kranjskem po „slovenskih“ liberalcih zavarovani, si upajo na Štajerskem in Koroškem počenjati s Slovenci vse, kar jim drago. Če bi se imeli kaj za svojo kožo na Kranjskem bati, bi si marsikatero krivico na Štajerskem in Koroškem ne upali storiti. Tako pa se še kranjskim Slovincem rogajo, če ti zahtevajo zase pravice. Opomnimo tu na svojedobni članek v „Tagespošti“.

Koliko je dr. Tavčarju za slovenske interese, pa je najočitnejše pokazal sedaj s svojim predlogom o kompromisu, da bi se namreč kje v obližju Celja (n. pr. v Žalcu) ustanovila cela slovenska gimnazija. Slovincem je pa dobro znano, zaradi česa so Nemci hoteli slovenske gimnazijske paralelke odpraviti ne le iz Celja, ampak sploh iz celjskega okraja, samo iz tega vzroka namreč, da bi s tem prisilili Slovence v nemško gimnazijo v Celje pošiljati svoje sinove, da bi ta gimnazija radi pomanjkanja učencev ne razpadla. Saj pa tudi Nemcem ni za dr. Tavčarjev kompromis, ampak njim je samo za to, da bi Slovence in Slovane razdvojili. Nemci proti slovenskim paralelkam kot takim nimajo nobenega stvarnega razloga, gola zavist in nestrpnost jih k temu žene, zavist, da slovenske paralelke lepše uspevajo, kakor nemška gimnazija, ki je itak nepotrebna in le po agitaciji životari. Slovenske paralelke, ki od leta do leta napredujejo, imajo pravico, da se razširijo v celo samostojno gimnazijo!

Nikjer drugod bi te paralelke ne mogle tako uspevati. Razlog za to je pri roki. Slovenski učenci so večinoma sinovi revnih starišev, ki morejo le s pomočjo drugih študirati. Seveda bi se tudi v Žalcu lahko za take podpore ustanovila „dijaška kuhinja“, ali ta zamore na dan hraniti razmeroma le malo število, kakih 20, kje

pa potem ostane drugih sto in še več. V Celju dobijo revni učenci še več kakor od „dijaške kuhinje“ podpor od samostanov, pri oo. kapucinih, lazaristih, pri drugih mnogoterih dobrotnikih. To vse bi n. pr. v Žalcu izostalo in tako bi bila velika večina učencev, če bi bila v Žalcu ustanovljena tudi cela slovenska gimnazija, ravno zaradi mnogoterejših podpor prisiljena Žalec pustiti in na nemški gimnaziji v Celju študirati! Kdor tega ne vidi, je slep.

Pri tem pa še nismo omenili cele vrste drugih razlogov, ki z enako elementarno silo zahtevajo, da ostanejo slovenske paralelke v Celju kakor navedeni vzrok, n. pr. da je Celje naravno središče celjskega okraja, da se povsodi na svetu le v takih središčih stavijo večji učni zavodi, da so Nemci celjski zadovoljni s paralelkami, ker imajo od njih dobiček, da bi bila nezasišana sramota za Slovence, če bi se morali umakniti iz Celja, da bi imela taka premestitev prav gotovo nepreglednih škodljivih posledic za slovensko višje šolstvo itd. Tudi to ni prezreti, da je Žalec le majhen kraj in da bi tja pač nobenega izvrstnega profesorja ne mikalo iti, ampak se mu bo, če bo le mogel, kam v večji kraj izognil. Tako bi se lahko zgodilo, da bi bilo v Žalcu pomanjkanje učiteljskih moči ali bi tam delovali le taki, ki drugod ne dobe službe. Tako bi ta gimnazija v Žalcu v par letih sama ob sebi razpadla. Popolnoma umevno je torej, da so se slovenski poslanci že skraja na vso moč branili proti predlogu Nemcev, da bi se v Žalcu ali Št. Jurju ustanovile sedanje paralelke, koliko bolj se moramo braniti temu, da bi se nam cele gimnazije ustanovljale v takih krajih, kjer se jim že naprej lahko z vso gotovostjo prorokuje razpad.

To opravičeno stališče je zmagalo z nova v državnem zboru in sicer po težavnem naporu vseh slovanskih strank in sedaj pride ravno v tem trenutku človek iz naših vrst, ki se ima za „narodnjaka-vodnika“, ter nasvetuje kompromis to je pogin slovenske gimnazije! Ne, tako se

Na poslovnem večeru.

(Spisal I. E. Rubin.)

Josip Posilovič se je poslavljaj.

Prišel je bil na počitnice kot abiturient. k prijazni gospej Kozlenkovej in preživel v njeni gostoljubni hiši mnogo lepih počitniških dni. Zbrana počitniška družba in lepa priroda v okolici nudili sta mu v obilici zabave, veselja in miru. In po dvomesečnih dneh se je poslavljaj.

Gospa Kozlenkova je priredila poslovni večer. In prišli so vsi bližnji prijatelji in počitniški znanci, ker je bilo v nekaterih prisočnih vinogradih grozdje že dozorelo in se je bilo torej nadejati najboljših zabave. Povabljena je bila vsa znana družba iz okolice.

Lep večer je bil.

Dvorana je bila skoraj polna. Prostori pri okrogli mizi so bili popolnoma zasedeni. No, vršilo se je vse po domače, kajti razun dveh starih gospodičin ni bilo pri mizi nikakih ljudi, ki se pri vsaki priložnosti blagovolijo izraziti, da so nervozni in poleg tega je bil na mizi že mošt. In vsi so se veselili ter topili svojo žalost nad odhodom Posilovičevim v vinu in moštu. In tako se v najkrajšem času ni poznalo, ali je danes godovna veselica, ali poslovni večer. Naposled jih je neka umirovljena visoka uradna

oseba spomnila slovesnega trenutka, ki sili vse zbrane odložiti veselje in žalostiti se nad izgubo prijatelja. Govornik je začel z nagovorom „slavna gospoda“ dolg govor, v katerem je izražal veliko žalost cele družbe zaradi odhoda Posilovičevega. Hvalil je njegove lepe lastrasti, njegov krepki značaj, njegovo navdušenje za narod in domovino, in kdo ve, koliko časa bi bila še trajala njegova čudna napitnica, da se ni naenkrat ob splošnej tišini začulo glasno smrčanje na spodnjem delu mize. Stari nadučitelj je že med tem zaspal in vedno še v spanju resno pritrjeval z glavo dolgočasnemu govorniku. Starec ni bil vaje mošta in — zmagal ga je — v spanju pa se je pokazala slaba njegova vsakdanja navada, katero je še njegova ranjka žena neprestano kazala, češ. „U, kako smrčiš?“ Vsi so se vzrli na spečega nadučitelja, nastal je smeh in govornik je ves poten v tem po stokratnem „torej“, dokončal svoj govor z glasnim: živijo. „Živio“, zadonelo je. Stari nadučitelj se je vzbudil, pogledal nekako čudno okoli sebe, prijel kozarec in rekel:

„Vraga, da sem zaspal!“

Kozarci so trkali, Posilovič je ostal resen, zahvalil se v dveh besedah za napitnico in zopet so pili na zdravje Posiloviča.

Ob desetih so bili že vsi ali zatopljeni v svoje zasebne pogovore, ali pa so pol pijani vpili in si peli zdravice in narodne pesmi.

Posilovič je kmalu odšel vun.

Gospa Kozlenkova se je zanimala zdaj s tem zdaj z onim gostom in se spuščala v najvažnejša vinska in sploh gospodarska vprašanja.

Kristina Kozlenkova je sedela pri klavirju, držala je jedno ročico na tipkah, a z drugo je popravljala frizuro. Čakala je Posiloviča, čakala nestrpnost. Šepnila mu je na hodniku, naj pride h klavirju. No, njega dolgo ni bilo. Ona je naslonila svoj mladi obraček na roko in nemirno gledala na vrata.

Nazadnje je prišel.

Priklonil se je zelo mrzlo in vprašal:

„Kaj želite, Kristina.“

Josip Posilovič je bil dolg, bled človek, prijeten in prijazen, miren in tih.

Sedel je na stol polég klavirja, kot da je neskončno utrujen.

„Ali nečete, da Vam zadnjič zaigram, pomislite zadnjič po tako dolgih lepih dneh, ki so vse prinesli, vse, še slovo, a nečesa vendar ne.“ Glasek se ji je tresel, v lice je bila zardela in pogledala ga je samo za trenutek, potem pa posegla po partituri.

morda Tavčar lahko igra, s svojimi nameluki na Kranjskem, a z drugimi Slovenci nikdar!

Tavčar bi sedaj rad celo stvar spravil v strankarsko reč a mi ga opozorimo, da se pri celjskih paralelkah ne gre ne za klerikalizem, ne za liberalizem, ampak za celo čisto slovensko narodno stvar. Pa eno bo ta zadeva pokazala, namreč, kdo je v resnici „narodnjak“ in kdo ni.

Tavčar sicer pravi in se roti, da je narodnjak in da se mu kaj podtika, a naj vé, da se mu nič ne podtika, ampak dejstva govore tako jasno, da vidi vsak, kdor ima oči in sliši vsak, ki ima ušesa, kaj je dr. Tavčar. Njemu je liberalizem zmešal politiko tako, da mu je edino še za liberalizem. To smo videli že poprej. Ko je prišel glas iz tužne Koroške, da hočejo ustanoviti tam „Učiteljski dom“, takoj je bil „Slovenski Narod“ proti zato, ker je bil „klerikalen“. Torej, ljubše je nekaterim, da zgine narod, kakor da bi bil katoliški. Pri zadnji debati za celjske paralelke je Tavčar nemške katoliške poslance nekako silil, naj bi glasovali za Sturgkhov predlog. Torej nemški liberalci so veseli, če jim katoliški Nemci pomagajo do narodne zmage, a Tavčar tudi narodne zmage noče s pomočjo katoličanov!

Po Tavčarjevem nastopanju posebno v poslednjem času se jasno vidi, da je slovenski narod le še v katoliškem taboru, liberaluhi so ga izročili mednarodnemu liberalizmu na ljubo. Skrajni čas bi že bil, da se vsi pošteni Slovenci zberejo pod katoliško zastavo. Tavčarju pa priporočamo pot v Canosso. Bila bi mu le v čast in korist.

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, 20. aprila. Kdor je katerikrat si ogledoval rudnik, kjer se prideluje živo srebro, opazil je, da je delo v žgalnici ali topilnici, kjer se žge ruda in živo srebro v njej radi velike vročine izpreminja v sopar, zelo težavno in zdravju škodljivo. Saj še sedaj dobiš kakega starega rudarja, ki ima tako imenovano „merkurijalično bolezen“. Ves se trese, nobenega uda nima popolnoma v svoji oblasti, ako z žlico nese jed v usta, bode gotovo prej večkrat zadel ob ustnice, preden bo dobil pravo mesto. Pred 20 leti so iznašli nove peči, katere so nevarne sopare bolj zadrževale, da delavec ni bil v taki nevarnosti, vendar je še vedno napadala bolezen rudarja. Oslabel je namreč na telesnih močeh, meso okoli zobovja je začelo gnjiti, zobje so se majali, da bi jih bil lahko s prstom vse izdril. Dajali so dotičnim boljše plačo, in vsaki je še na dan dobil košček slanine, da bi si bolj podprl in okrepił svoje telo in se lažje ustavljal škodljivim soparom. Prejšnji nadsvetnik in voditelj rudnika g. Črmak je iznašel novejšje peči, ki so

še bolj razkrojile rudo, da se živega srebra ni toliko izgubilo, kakor prej. Izžgano rudo, ki so jo prej kot nerabno in izžgano maso zvozili na stran, sedaj zopet spravljajo v nove peči. Iz nje dobivajo sedaj še precej živega srebra, katerega stare peči niso mogle ločiti od kamenja. Po dolgih ceveh so izpeljali sopar v visok dimnik, da mesto in delavci niso več izpostavljeni škodljivim soparom. A ko so dvakrat na leto ometavali cevi in dimnik, ker se v njih nabere veliko srebra med drugim prahom, so se delavci vselej bali tacega dela. Marsikaterega rudarja, ki je par ur ometal po rovih, so nezavestnega in omamljenega spravili na dan in par dni je trajalo, da se je popolnoma zavedel in zopet zadobil prejšnje telesne moči. Prevzel ga je škodljivi puh in prah ter merkurijalni sopar. Dvakrat ali trikrat je šel kateri na delo, pa je moral izostati, ker hrana mu ni dišala, zobje so se majali in meso okrog zobovja je začelo gnjiti. Ker je v boleznih dobival le malo plačo, 60% stalnega zaslužka, a moral uživati lažjo in dražjo hrano, si lahko mislimo, kako težko, s kakim strahom je šel na odkazano delo. Nemiren je pričakoval, kedaj se prikažejo prvi začetki znane bolezni.

Lansko leto je postal pri topilnici voditelj nadoskrbnik g. Buchal. Težko je bilo možu gledati svoje delavce v takem stanu, rad bi pomagal, a kako? Predpisano delo se mora izvršiti, določena teža živega srebra se mora dobiti, tako zaukazujejo gospodje na Dunaju in gorje uradniku, ako ne bo izvršil ukazov z višjega mesta. Misli in prevdarjal je več časa, poskušal kako bi zboljšal svojim ljudem gmotne in sanitarne razmere v žgalnici in letos se mu je posrečilo. Izumil je novo napravo, namreč: izpeljati ves tisti sopar, ki je prej všel iz peči in raznih cevi ter puhnil delavcem v obraz, v pesnebe cevi in po njih v za to odločene prostore, da rudar ne pride ž njimi v dotiko.

Ko so letos začetkom aprila ometavali vse cevi in dimnik, obnesla se je nova iznajdba prav izvrstno. Prejšnja leta bilo je obilno bolnikov pri tem delu, dvakrat ali trikrat je nastopil svojo „šihito“ rudar, pa je moral ostati doma, malokateri je bil tako trden, da je vstrajal do konca. A letos zbolel je en sam, vsi drugi so pa brez kakih nasledkov izvršili težavno in nevarno delo.

Ne morem vam povedati, kako veselje je zavladalo pri delavcih, ko so spoznali, da je nevarnost odpravljena, da se bode nova iznajdba pri vseh pečeh in ceveh izkoristila, ter bo lahko vsakteri brez strahu in skrbi šel tudi na ta oddelek. Kako se bo višja oblast na to iznajdbo ozirala, ne vemo, bodo li kaj odlikovali gospoda nadoskrbnika, ali ne? Ako uradnik opravlja svojo službo vestno in natančno, to še ni nobena zasluga, to je samo njegova dolžnost, za katero je tudi plačan, saj se mu prvega vsacega meseca tudi vestno in natančno plača proti pobotnici

njegova mezda. Če pa poleg svoje dolžnosti stori še več, izumi napravo, katera je na korist delavcem in eraru, to je zasluga, ki je vredna izvanrednega priznanja. A če tudi višja oblast prezre vse to, vendar eni ga bodo odlikovali. Rudarji bodo ime „Buchal“ vedno hvaležno in s spoštovanjem izgovarjali in v pozni starosti bo že penzioniran rudar pravil svojim otrokom, v kaki nevarnosti je delal on prej, kako varno pa je preskrbljeno za nje sedaj, za delavce v žgalnici. Ne bo pozabil omenjati imena tistega moža, ki je imel toliko usmiljenja in sočutja s trpinom, da je dolgo časa premišljeval in poskušal, kako bi jim odstranil nevarnost, kako pomagal revežu v gmotnem in sanitarnem oziru. Zato se bo ime „Buchal“ ohranilo še v poznejših rodovih.

Politični pregled.

Belgija in slovenski liberalci. Kričavo je obešal „Narod“ pošli teden na svoj umazani plot simpatije za revolucijo v Belgiji, v isti sapi pa je priobčeval oklic narodno napredne stranke, v katerem ta stranka razglša, da niti v občinski zastop se ne more dati delavstvu razširjenje volivne pravice. In po vzorcu najbolj umazanih židovskih listov, katerim je mogočna katoliška večina v Belgiji silno na poti, lagal se je „Narod“ na dolgo in široko. „Tukaj vidimo sadove klerikalne uprave z vso ljubeznijo do bližnjega“, drl se je „Narod“ in zraven zavijal oči in ponavljal stari, obrabljeni refren: „Kakor povsod, kjer so klerikalci v premoči, zadržujejo tudi belgijski s silo vsak napredek.“ Ni čuda, da so se vsi, ki so toliko izobraženi, da svoje vednosti ne zajemajo iz židovskih listov, smejali „Narodu“. Znano je, da Belgija gospodarski nikdar ni tako cvetela kot v zadnjih 30 do 50 letih, v katerih so se pomnožili katoliški redovi, davki so v Belgiji v primeri z drugimi državami jako nizki, nobena dežela ni v v zanjih desetletjih toliko trgovala, toliko železnic sezidala kot Belgija. Industrija in poljedelstvo cvete v tej „klerikalno“ vladani državi. Tako vlado je revolucionarjem pač težko strmoglaviti in z raznimi frazami nahujskano delavstvo pač kmalo sprevidi, kako brezvestno ga hočejo izrabiti v prostozidarske naklepe. Zadnje revolucionarno gibanje v Belgiji je nasprotnikom katoliške stvari več škodovalo nego koristilo. Soc. dem. voditelji stoje pred razočaranim delavstvom. Sila se je ujedla, kakor vedno, sama ob sebi. Slovenski liberalci pa so nas s svojim simpatiziranjem belgijski revoluciji na nekaj opozorili. Videli bomo, kake obraze bodo delali, ko se prične odločna akcija za razširjenje volivne reforme pri nas, kako bodo takrat obešali na svoj plot „ljubezen do bližnjega“, in videli bomo, ako bodo neki liberalci toliko „napredni“, da bodo hoteli pritrčiti taki splošni reformi, katero so predložili belgijski „klerikalci“. V Ljubljani n. pr. ne zahtevamo samo

„Torej prosim, igrajte mi kaj žalostnega.“

„Za slovo.“

„Da.“

Kristina je iskala po partituri, a Posilovič se je naslonil z roko na klavir.

„Včasih ste zelo radi poslušali, če sem igrala, a zdaj, zdaj . . . vem, da sem se Vam usilila.“ Govorila je težko, očitajoč.

Posilovič je molčal.

Kristina je vzdihnila.

Odprl se ji je slučajno „Sarafan“, no, in igrala je . . .

Igrala je mirno, z občutkom . . . On pa se je sedeč na stolu z jedno roko naslanjal na klavir in nekaj menda premišljal.

Kristina je doigrala — a on je še vedno slonel zamišljen in zrl v tla.

Črez čas se je zavedel.

„Krasno ste igrali, gospodična“, pohvalil jo je mrzlo.

Kristina je molčala in si grizla ustnice.

„Tudi Vi ste krasno igrali, gospod Posilovič“, rekla je ponosno in si zakrila obraz z rokami.

„Jaz, gospodična Kristina?“

„Da. Vi ste igrali in — doigrali ste.“

„Gospodična!“ vskliknil je vznemirjen Posilovič . . . Vstal je, ona pa se je naslonila na klavir.

„Kako vendar . . . mislite?“

V trenutku se mu je zdelo vse jasno. Kristina je bila šele sedemnajstletna. Ohranila se je idealna. No, posebno lepa ni bila, a okrajni zdravnik se je klel, da krasnejšega bitja on še ni videl, dasi je imel že čez petintrideset let. Čudno to. Ko je prišel Posilovič pred par leti na počitnice, bila je še skoraj otrok in je zelo zaupno občevala ž njim, dasi je bil on stalen v tem, da pojde v semenišče. Bila sta si res zelo prijazna drug drugemu, a drugega — drugega ni bilo . . . Le nekoč letos, ko sta šla zvečer z vrta, šepnila mu je:

„Josip“ in ga ustavila. Zgovorjeno je bilo njegovo ime s tistim povdarkom in s tistim vzdihom, kot ga rabimo navadno, kadar hočemo ž njim povedati vse, brez drugih besedij.

„Kaj želite, Kristina“, vprašal jo je on, kot da ni razumel, kaj hoče. Ona je molčala.

„Greste-li res, res?“

„Res.“

Kristina je vzdihnila in ponovila tiho šepetajoče, zapeljivo, vablivo njegovo ime.

A on jo je vprašal istotako mrzlo:

„Prosim, kaj hočete?“

Bil je to čuden intermezzo.

„Prosim peljite me gori v sobo“, rekla je z drugačnim, nekako zapovedovalnim glasom,

oprijela se ga za roko in odšla sta molče gori v sobo.

Posilovič se je spomnil vsega in zdelo se mu je, da je na jasnem.

Kristina je še vedno jokala in si zakrivala obraz z rokami. Smilila se mu je.

Začel jo je tolažiti.

„Gospodična, utolažite se, kaj vendar . . .“ in prijel jo je za roko.

Ona mu jo je odtegnila.

„Vi ste me umorili“, rekla je odločno, skoraj jezno.

„Oprostite, ne razumem“, jecljal je Posilovič v grozni zadregi.

„Da. Razumejte torej! Vi ste igrali, kot igravec na odru, in jaz sem mislila . . . Nikdar me niste ljubili, dasi ste to simulirali, in zdaj šele to spoznam, jaz nesrečnica.“ In spet se je spustila v tih jok.

„Kako ste čudni, gospodična Kristina, — umirite se — meni je žal, a jaz nisem kriv.“ Pomislil je, kako je včasih prijazno občeval, misli si je tedaj, da se mora zaljubiti.

„Vi ste se igrali z mojo ljubeznijo, katere niste bili vredni, Vi, trdosrčnež neusmiljeni!“

„Ne, gospodična, Vi se varate.“

„Varali ste me Vi.“

volivne pravice za delavstvo, ampak tudi direktno volivno pravico za ženske, da se tako odpravi sleparija z ženskimi pooblastili! Tukaj gospodje liberalci, imate doma polje, da daste prosto pot napredku!

Židje proti Rusiji. Vedno bolj prihaja na dan, da so vseh homatij na Ruskem krivi židje. Židom je na poti, da se jih ne pusti na Ruskem prosto in „svobodno“ molzti ljudstvo. Zato toliko vpitje proti ruskemu „reakcionarstvu“ po židovskih listih. Vso pozornost v ime „svobodoljubja“ na Ruskem netijo židje. Tudi za umorom ruskega ministra notranjih stvari stoje židje. V Varšavi so bile radi tega hišne preiskave pri raznih židovskih dijakih, zdravnikih, trgovcih itd. ter je bilo veliko število židov aretiranih. Brezdvomno je, da za ruskimi nemiri stoji židovski denar. Ruski car je določil proti prekuciji najodločnejše korake. Odstavil je tudi naučnega ministra Wadowskega, ki je po nekaterih dejanjih simpatiziral z najnovejšimi zahtevami, ne da bi pomislil, da za njimi ne tiči prava ljubezen do svobode, ampak da je vse le olepšana intriga proti veliki slovanski državi.

Razmere v Italiji. Listi poročajo o dosedaj še neznanih senzacionalnih dogodkih v Italiji. V italijanski armadi se je pojavila velika nezadovoljnost vojaštva, katero je v raznih mestih že naravnost odpovedalo pokorščino. Prvi vzrok te nezadovoljnosti je slaba prehrana vojakov, slaba nezdrava bivališča v vojašnicah in grdo ravnanje z vojniki. Med vojaštvo je zašel duh socijalistične propagande in vojniki smatrajo vojašnice za ječe in vojaško službo za tlako državi. Ta propaganda se širi po vseh oddelkih vojaštva po celi Italiji. Posebno pa je vzbudil v vojaštvu jezo namen vlade, da okupira Tripolis v Afriki. Vojaštvo se hoče tej nameri naravnost upreti. Razni narodni voditelji nastopajo v javnih meetingih (shodih) proti tej nameri in slikajo nasledke nesrečne abesinske vojne. Jednaki nasledki zadenejo prebivalstvo, ako bi Italija hotela zasesti Tripolis. Zastopniki ljudstva menijo, da bi vlada bolje storila, ako bi za isti denar pustila obdelovati rodovitna polja v Siciliji, Kalabriji, v Apuliji in v rimskih provincijah, mesto, da se spusti v špekulacijo s Tripolisom, kjer ni družega ko nerodovitna puščava; od okupacije pa bi imeli dobiček edino le vojni in drugi liferantje, kakor je bilo to z Abesinijo. — Da bi se vlada izognila možnim eventualnostim, je sklicala k orožnim vajam velik del rezervistov in 17 rekrutnih oddelkov pod zastavo. Ima pa s tem še baje neki drugi namen.

Položaj v Belgiji. Kakor smo rekli, tako se je tudi zgodilo: V Belgiji bodo tudi sedaj delavci in preprosto ljudstvo oni faktor, ki plača težek račun po zadnjih dogodkih. Že škoda, katero jo povzročil štrajk, škoda namreč na izostalem zaslužku delavskih mas, znaša v teh dneh štrajka nad 20 milijonov kron. Kje pa so

stroški za zdravljenje v nezmiselnih rabukah ranjenih, katerih je več sto oseb? In kje so stroški, katere je povzročilo splošno razburjenje, da ne govorimo o škodi, ki se je zgodila raznim družinam ubitih ali od dela odpuščenih očetov ali takih, ki bodo morali sedeti zaradi svoje nepremišljenosti po ječah in zaporih? In vse to imajo na svoji vesti oni socijalistiški življi, katerim ni prav nič za blagor delavca, marveč le za to, da sami nekaj časa dobro živijo ob svojem pogubnem delu. Danes, ko to pišemo, je v Belgiji že mir. Vodje socijalistov so izdali na delavstvo oklic, da se naj povrne zopet na delo, kar se je po večini tudi zgodilo. Do napovedanega glavnega štrajka niti ni prišlo, pač pa je vspeh hujskanj omogočil dobro kupčijo neki židovski tovarni za izdelovanje — revolverjev. Vzrok ponehanju nemirov je v prvi vrsti praznota v blagajnah socijalističnih vodstev — in pa lakota delavcev samih; drugič pa trden sklep vlade, da se ne uda terorizmu hujskačev. V skrajni sili so socijalisti pritiskali na kralja, da odpozove katoliško vladno in razpusti parlament. A to se ni zgodilo in v zbornici tudi ni prišlo do revizije ustave. Revizijo ustave so socijalisti sami pokopali s svojim terorizmom. Nasprotno pa je v zbornici poslanec Baernert krepke povedal socijalistom in jim očital nezadovoljnost, ko se je ustava vendar še le pred dvema leti revidirala in so takrat socijalisti sami dali zagotovilo, da so zadovoljni in je zagotovljen mir za dolgo vrsto let. Vlada je rešila mnogo zakonov v prilog delavstva, a za odgovor jej dajo nestrpneži štrajk in javni nered.

Domače novice.

Slovenski liberalci — in splošna volivna pravica. Vedno bolj se v ljubljanskem mestu čuje glas po splošni volivni pravici tako, da tega glasu tudi ljubljanski liberalci ne morejo preslišati. Da bi nezadovoljne elemente nekoliko potolažil, je spustil „Narod“ v oklicu na mestne volivce sledeče bombastične fraze: Mi pripoznavamo iz polnega srca enakopravnost vseh članov, vseh slojev prebivalstva in zategadelj pozdravili bodemo radostno splošno volivno pravico tedaj, ko bo tudi naš narod dosegel ono duševno emancipacijo, ki je neizogibni predpogoj svobodnemu izraževanju ljudske volje. — To so lepe fraze! Iz teh fraz pa veje strah, ki ga imajo liberalci pred splošno volivno pravico. Vi, ki tako zabavljate belgijskim klerikalcem radi splošne volivne pravice, vi sami ne daste širšim masam volivne pravice, ker veste, da so nižji sloji nezadovoljni z ljubljanskim mestnim gospodarstvom. Saj vedno povdarjate, da je vsa Ljubljana napredna in zavedna, zakaj se splošne volivne pravice bojite? Kedaj pa bode Ljubljana dosegla ono duševno emancipacijo? Ali takrat, ko bo gosp. dr. Tavčar ljubljanski župan? Ali

takrat, ko bo iz Ljubljane izginil zadnji klerikalci? Na dan s splošno volivno pravico, da se bo videlo, kako je mnenje mestnih prebivalcev ne pa samo — privilegirane kaste!

„Narod“ in romanje v Rim. Znano je, da je nekaj goriških Slovencev romalo letos v večno mesto poklonit se sv. Očetu. Seveda da glasilo slovenske inteligence ne more pustiti romarjev pri miru, to se samo ob sebi razume. Zato pa „Narod“ milo toži: „Slovenci smo sicer revni in vedno zahtevamo pomoči, za nepotrebna romanja v Rim pa imamo dovolj denarja. Ni čuda, da država noče nič storiti za nas, ko vidi, kako se denar zapravlja.“ Mi na te besede to-le pristavljamo: Letošnji predpust je priredil ljubljanski „Sokol“ maškarado pod naslovom: „Na dnu morja“. Posamezne skupine so stale, kakor je „Narod“ sam pripoznal, do 800 kron. Udeležencev je bilo okoli 1200. Ako proračunamo, da je vsaka oseba zapravila najmanj 6 kron, tedaj dobimo lepo svoto 7200 kron, ako se pa oziramo še na dragocene obleke, pa lahko trdimo, da je maškarada stala za en večer 20.000 K. Zato pa rečemo: Slovenci smo sicer revni in vedno zahtevamo pomoči, za nepotrebne dragocene maškarade pa imamo le dovolj denarja. Ni čuda, da država noče nič storiti za nas, ko vidi, kako se denar zapravlja!

Gospodje dr. Triller, Lenče in drugi, ki ste na zadnjem zboru „Dramatičnega društva“ povedali liberalni stranki nekaj resničnih v obraz, ali ste brali v „Narodu“, da vprašanje glede opere ni politično, in da se je brez vsake potrebe zapeljalo na polje, kjer naj bi narodnapredni stranki, in v prvi vrsti njenim zastopnikom v deželnem zboru pognalo cvetje pristnega nezaupanja? Te vaše besede na zboru so bile ne posebno premišljene! — To se pravi z drugimi besedami: Lepo vas prosimo, pustite vsaj vi liberalci dr. Tavčarja pri miru, saj ima on itak s klerikalci že dovolj dela, čemu bi mu še liberalci polena pod noge metali. Molče vsprejmite, kar dr. Tavčar naredi, potrpite glede zveze z Nemci, saj veste, da drugače dr. Tavčar nima nobene moči in mislite si: Kar dr. Tavčar naredi, vse prav stori!

Za „Dijaški dom“ v Celju je agitacijski odbor graških akademikov izdal oklic na rodoljube za nabiranje darov za „Dijaški Dom“ v Celju. V oklicu pravijo: „Ker še zmiraj preti nevarnost, da nam z Nemci sporazumljena vlada ugrabi slovensko gimnazijo v Celju, sklenili smo slovenski visokošolci z vsemi svojimi silami delovati na to, da se celjski slovenski gimnaziji zagotovi obstoj z ustanovitvijo „Dijaškega doma“ v Celju. Nemci so ustanovili v Celju svoj „Studentenheim“ ne le s svojimi, ampak s prispevki svojih rojakov iz cele Avstrije in Nemčije. Zdaj so pa sprejeli za svojo častno dolžnost, da potisnejo na vsak način slovensko gimnazijo in sploh Slovence ven iz Celja, ki stoji na sloven-

„To je bila moja hvaležna prijaznost do Vas, ki jo dolgujem.“

„Aaah, prijaznost, to je bila prijaznost.“ Vzdihnila je zopet globoko, globoko in še bolj zakrila obraz z rokami.

„Ne vznemirjajte se, prosim Vas, kaj bo mislil kdo, če bi . . .“

A ona se ni menila za njegovo tolažbo.

„Ljubite drugega“, rekel je.

„Jaz ne bom ljubila nikdar nikogar več. To je bila moja prva in zadnja ljubezen“, rekla je Kristina umirjena in si brisala solze.

Posilovič je ostal mrzel in miren, ter si citiral neki verz.

„Odpustite, jaz nisem želel tega“, rekel je. Molčala sta oba.

„Torej ste se odločili, vprašala je v novem obupu Kristina in vprla vanj svoje v solzah se leskeče oči.

„Da“, odgovoril je Posilovič trdo in odločno.

Kristina je vstala. Ozrla se je po sobi in se nalahko oddahnila, nekako tako kot oni, ki udano ves utrujen pade pod usodo z onemoglo besedo: Bodi!

„Torej oprostite, da sem Vas vznemirjala“, rekla je mirno, nekako veličastno — zmagovito,

podala mu je roko in se na lahko spoštljivo priklonila.

Posilovič je obstal malo začuden in pretresla ga je ta nenavadna izprememba. „Glej, mislil si je, „ona zna biti tudi ponosna.“

V prvi sobi se je čulo ropotanje stolov in vmes glasno govorjenje in vmes glas zdravnika, ki je dramil gospoda nadučitelja, ki je med tem menda že drugič zaspal pa tako trdno, da je s kričečim glasom proseče ponavljal:

„Pustite me, gospoda!“ in vmes se je smejal.

Kristina in Posilovič sta stala nekaj časa molče.

„Torej prosim odpustite in si mislite, kot da nikdar . . .“

„Gospodična Kristina“, vzkliknil je Posilovič, prijel jo za obe roki in obstal igravec, ki igra ulogo zaljubljenega junaka v operi. Videlo se je, da se v njem bije boj. Naglas, s katerim je govoril je bil strasten.

„Z Bogom“, rekla je Kristina tresoče, a mirno in z glasom, ki je izražal vso dobrohotnost.

„Z Bogom“, ponovil je počasi in težko Posilovič in še vedno stal neodločno pred njo. Bal se je nehvaležnosti.

„Z Bogom.“

Šum v srednji sobi je rasel.

Vpili so polpijani, veseli, polzaspani glasovi. Nekdo je celo pel:

Le nocoj še, luna mila,
razsvetljuje mi pot temno

V tem trenutku so se vrata s sunkom odprla na stežaj in v sobo je pal okrajni zdravnik in na tleh zaklel . . .

Kristina je prestrašena odskočila v kot za klavir in zaklicala:

„Josip, Josip . . .“

Pri vratih se je pokazalo nekaj glasno krotajočih se obrazov in ploskajočih rok.

Posilovič je zmešnjava porabil in odšel iz sobe, predno se je mogel zopet pobrati s tal okrajni zdravnik, ki je pol smeje pol jezeč se precej počasi vstajal in se oziral okoli sebe . . . Prijateljske roke so ga skoraj zopet srečno vzdignile. Vrata so se kmalu zopet zaprla in zunaj na hodniku se je čulo le neko motno vpitje pomešano s smehom.

Zgodilo se je vse to skoraj v trenutku.

Kristina se je spustila na divan, skrila ob jokano lice med roke in bridko jokala. Zdelo se ji je, kot da je izgubila nekaj nenadomestljivega, vse . . . Nade . . .

Drugo jutro se je odpeljal Posilovič že ob štirih s koleseljem v mesto.

skih tleh. Složimo se v celjski zadevi Slovenci vseh dežel in častna stvar nam bodi, da z združenimi silami odbijemo nemški in vladni naval na naše srednje šole. Imena vseh rojakov, ki bodo s kolikoršnikoli denarnim prispevkom pripomogli k ustanovitvi nameravanega „Dijaškega doma“, zabeležila se bodo v spominsko knjigo, da bodo še naši potomci lahko izvedeli, kdo so bili tisti Slovenci, ki so leta 1902 požrtvovalno bili boj za obstanek slovenske srednje šole v Celju. Ustanovniki, to je posamezni rojaki ali društva in zavodi, ki plačajo najmanj 200 kron, zabeleženi bodo kot taki z zlatimi črkami na spominski plošči bodočega „Dijaškega doma“. Pozivljamo torej vse rodoljube širom domovine, da slede bodisi kot ustanovniki, bodisi da pripomorejo po svojih močeh z manjšimi denarnimi doneski k ustanovitvi „Dijaškega doma“. Storjen je sklep, da hočemo braniti Celje do zadnjega, zdaj naj slede sklepu primerna dejanja. Vsi denarni prispevki naj se pošiljajo naravnost na naslov: „Dijaški dom v Celju“. Podvizajmo se in prehitimo sovražne naklepe z dovršenim dejanjem. Držimo se gesla, da dvakrat dá, kdor hitro dá, in pokazimo, kdo je za Celje in kdo je za našo boljšo bodočnost.“

Gospod Alfonz Pirc je še vedno vodja glavarstva v Kranju, kjer je njegov bratranec g. Ciril Pirc deželni poslanec.

Proslavljen slovenski pevec. Dne 20. t. m. je naš rojak, slavni tenorist dunajske dvorne opere, g. Pogačnik Naval, priredil na Dunaju koncert v slovo, ker vsled nekega konflikta z ravnateljstvom gledališča zapusti dunajsko dvorno opero in se poda v Pariz. Koncertna dvorana je bila natlačena odličnega občinstva, ki je gospod Pogačniku prirejalo brezkončne, navdušene in demonstrativne ovacije za njegovo izborna petje. Pridodati je moral še mnogo točk k dolgemu programu in je bil kar obsipan s cvetjem in raznovrstnimi drugimi dragocenimi darovi. Vsi dunajski listi slave Pogačnikovo umetnost ter izražajo nado, da se umetnik kmalu zopet povrne na Dunaj, ker da so taki talenti sedaj silno redki.

V Gornjemgradu so končane občinske volitve. Škofovi služabniki so našli milost v liberalnih očeh. Jungovska stranka pogorela. In tako naenkrat vidimo Kranjca in Mikuša, ki sta nasprotovala, da bi se ljubljanski knezoškof izvolil za častnega občana tukajšnjega, združena s Parišem gozdarjem in Centom oskrbnikom nasproti narodni katol. stranki v Gornjem gradu. Sicer pa še treba več luči v te temne razmere, kar se prihodnjčji zgodi.

Na Rečici se znanega socijaldemokrata velikega prijatelja Žagarjevega in Terčakovega branijo vsi. Nihče mu noče dati stanovanja. Kaka nehvaležnost! Čuješ Vid, da si pa bil dober Žagarju in Terčaku, ko sta ta dva poštenjaka kovala dopise — so ti pozabili menda!

V Mozirju se pa Praprotnik žalosti, da ni mogel v Celju na shodu predajati svojih modrosti, ki jih zajema iz „Slov. Naroda“. Kakor se čuje, je zastopal na shodu jungovsko učiteljstvo, in je bil zato za kompromis. Toda vrezal se je mož. Mislil je najbrž, da ima pred seboj Čuježevga Joža in pa Perlehlina socija, velikega prijatelja naprednih učiteljev.

V Vrbovcu vse mrgoli delavcev. Most se pridno dela, škofova žaga so približuje h koncu in bo začela drobiti z začetkom majnika. Kadar se les doplavi in žaga dogradi, bilo bi dobro o tem največjem podjetju na Sp. slov. Štajerskem kaj več izpregovoriti.

V Solčavi se je štiri dni mudil znani gosp. Frischauf in že iz Logarjeve doline s Piskrnikom izmeril in trasiral cesto do vrha in meje Koroške. Ko bi se nekateri gospodje okrajnega zastopa gornjegrajskega tako potegovali za potrebne ceste, kakor za mostove in častne sedeže občinske — tedaj ne bi naš okraj imel najslabših cest in zvez.

V Gornjemgradu še ostaneta Rasto in Lea. Rasto bi se rad z železnico vozil, pa so mu... Kako je že bilo s „Triglavom?“ Ali je res, da je Kocbek Rastu šolo prepovedal?

Iz Trziča. Zadnji čas so začeli naši liberalci prav pridno kovati neslane dopise v še bolj neslanega „Gorenjca“. Zabavljali so misijonu, naše-

mu društvu in njegovim udom, ki silijo v podporno društvo, a vselej so se grozovito blamirali. Misijon se je izvršil kar najsijajnejše. Brez števila ljudstva se ga je udeležilo. Vsi govorniki so krasno pripovedovali, akoravno se liberalni dopisnik zaletava v enega izmed patrov, češ, da je pohujševal v svojem stanovskem govoru. To je seveda navadna liberalna laž. Pohujšan ni bil nikdo, najmanje pa liberalni dopisun, ki je gotovo že davno davno pohujšan in moralno izprijen. Ravno tako se je blamiral, ko je pisal o volitvah v bolniško podporno društvo. Mi se še sploh vdeležili nismo zato je bila volitev nesklepčna. Če hočemo dobiti, blagajno v naše roke, dobimo je brez agitacije, ker je večina udov nezadovoljna z dosedanjo upravo. Toliko lažnjivim dopisnikom v odgovor.

Iz Vokla. Neki dopisunček, ki pravi, da je iz Šenčurja, je pričel na robot način napadati našega postrežljivega in občespoštovanega gospoda učitelja Kosa v lažnjivcu „Gorenjcu“. Iz pobalinskih imen, katerih se poslužuje, se vidi, kje je ta dopisunček v šolo hodil in koliko omike si je pridobil. In ta siromak še hoče nekaj groziti z ovadbami! Mi le toliko rečemo: Prav, le tožite našega učitelja, se bo vsaj pokazalo, da imate smovca v žepu. Naša vas dobro pozna g. učitelja in ga le hvali; ta bo pričala. Kot grozno napako oznanjate to, da je šel učitelj na našo prošnjo k županstvu pregledat volivni imenik, da nam ni bilo treba iti, ki ne maramo hoditi okoli županske prijaznosti v Vogljah. Nam je učitelj s tem napravil le uslugo in nikomur ni škodoval. Dopisunček sicer čenča, da je g. Kos najslabši učitelj. V resnici je pa on prav dober in vesten učitelj. Le pogledjte, kdo dela županu živinske potne liste. Župan je sam priznal, da je njegova hči dovolj učena. In gosp. Molj misli, da je on vzoren župan. Še do tega bo prišel, da bo hči mesto njega študirala občinske zakone. Dopisunček lažnjivo poroča, da učitelj sam kosilo kuha. No, preden je poslal v svet to raco z vogljanske luže, je moral spraviti pod-se vsaj en liter „kuhanega“. Od takih ljudi nimá župan Molj nič „profita“. Spoznal je že tudi, da si s kandidatom Globočnikom ne upa več na dan, če tudi je zanj hotel agitirati po Voklu. No, Globočnik Vogljancev ne bo še mogel komandirati, kranjski liberalci pa Vokljanov tudi ne. Udeležba na zadnjem vogljanskem volivnem shodu je bila velika, pa Globočnik in Molj nista imela sreče. Vse groznje s šenčurskim županom so bile prazne. Kdo li dela zgago? Mi smo pa mi! To bo dokazala volitev, pri kateri naj se pokaže pravica. Pa zdravi za ta čas.

Kranjski „Gorenjček“ je z silni zadregi radi znanega celjskega kompromisa. Proti kompromisu se ne upa pisati, da se ne zameri prijatelju dr. Tavčarju, če piše za kompromis je zopet zamera pri Hribarju. Vedno je v škripcih.

Iz Kranja. V nedeljo 13. t. m. so se vršile volitve v bolniško blagajno. Zmagali so liberalci, ker se neodvisni delodajalci in delojemalci nismo vdeležili volitve, katero smatramo za neveljavno. Vsled pičle vdeležbe pri volitvi so bili liberalci vsi poparjeni. „Slovenec“ je prinesel obširneje poročilo o volitvi, kakor tudi imena onih liberalnih korifej, ki so prišli na volišče. Po poročilu „Slovenčevem“ so bili sledeči: Vinko Majdič veletržec, Jožef Krenner, trgovec, Anton Šinkovec vrvar, Albin Rant trgovec, Martin Štirn ključavničar, J. Lampert tiskar, Janko Majdič trgovec, Jakob Killel trgovec, Ivan Rakovec usnjar, dr. Fr. Prevc advokat, dr. V. Štempihar advokat, L. Puchar kamnosek, Ciril Pirc barvar in deželni poslanec, Rudolf Kokalj agent, Jožef Bučar, Konrad Čadež in Miha Hafner peki, J. Šlamberger notar, J. Wohlgemuth sedlar, Peter Mayr gostilničar, J. Potočnik čevljar, J. Premrov krojač in J. Soklič slikar. — Priobčenje teh imen je kranjske liberalce silno razkačilo. Dali so duška v „Gorenjcu“ in že parkrat v „Slov. Narodu“. Mi se smejamo njihovi jezici. V svojih zagovorih se liberalni dopisun širokousti, da niso nič agitirali. Kdor pozna strast naših liberalcev in sovraštvu do vseh, ki niso slepi sužnji njihove komande, ta se mora smejati tem zagovorom. Agitiralo se je na vse kriplje celo med nami. Delavci liberalnih delodajalcev so se morali vdeležiti polnoštevilno. Nekateri so prišli več ur hoda. Preklinjali so svoje delodajalce, ki so jim zapovedali priti k volitvi ter voliti nekatero skrajno neljube osebe. V plačilo se jim je

dalo menda par kozarcev vina. No, liberalci se ne morejo posebno veseliti te piškave „zmage“.

„Omika“ kranjskih liberalcev. Naj podamo nekaj cvetk, katere so zasadili naši liberalci v „Slov. Narodu“ z dne 15. aprila pod naslovom: „Bolniška blagajna v Kranju“ kot odgovor na dopis v „Slovenču“. Te cvetke diše po obrekovanju in laži. Evo jih! „Klerikalci in malkontenti so izdali par tisoč kron za volitve. Načelnistvo ni dopustilo takega švindla. Nesramna interpelacija. Zloba in rokovnjaška predrznost, klerikalni kalini, brezmejna neumnost, navadne lumparije, ptički posedajo na limanice, banditska ovadba, korenito so se blamirali, klerikalcem ni bilo možno slepariti, lažnjivci, itd.“ Častitamo kranjski inteligenci na prelepah izrazih!

Zanimivo povest smo dobili in jo priobčimo v eni prihodnjih števil. Godi se v nekem mestu, kjer so imeli nekoč moža, ki je še kot paznik tihotapil, proti nagradi notri spuščal in še sam prevzel vlogo voznika. Razne podrobnosti iz tihotapskega življenja bodo kaj zanimive.

Občinske volitve v Ljubljani so se letos mirno vršile. Velika večina volivcev se jih ni udeležila, zato je magistratna stranka ostala „zmagovalka“ — do kedaj pa še ohrani večino v obč. svetu je pa samo še vprašanje časa. Padla bo, ko se bo sama najmanj zavedala, da je njene slave konec.

Slavnosti pri uršulinkah v Ljubljani so se te dni končale. V penzjonatu uršulinskega samostana se je v torek popoldne nadaljevala in dovršila lepa slavnost v proslavo dvestoletnice ljubljanskega uršulinskega samostana. Poleg priznane izbornega igranja na klavir in lepega petja je razveselil penzjonat zbrano občinstvo z dvema igrama Viljema Pailerja. Igrokaz „Iz srca Marijinega“ (s petjem in predigro v petih dejanjih) je naravnost očaral. Gojenke so igrale tako precizno in fino, da smo se čudili. Splošna je bila sodba: mojstersko! Če pa je ta igrokaz mnogim privabil solze sočutja in občutja v oči, je pa vesela igra (v dveh dejanjih) „Tortno romanje“ vzbudila mnogo veselega in zdravega smeha. Dasi je slavnost malone trajala štiri ure, je vendar občinstvo od početka do konca sledilo s pazno pozornostjo in živim zanimanjem. Vso čast častitim gospem uršulinkam! Ako smo prejšnji dan opazovali, kako temeljito se goji glasba v zavodu, smo se sedaj prepričali na svoje oči, kako znajo družiti s krščansko versko in nravno vzgojo lepo vedenje, fini ton, pravo omiko in oliko. Bog daj samostanu srečno in svetlo bodočnost, da bi tudi poslej tako skrbno in vspešno vršil svoje prelepo znanje! Dandanašnji se toliko govori o potrebi kulturnega dela. Kaj to ni kulturno delo v najlepšem in najvišjem pomenu besede? Le eno željo naj odkritosrčno izrazimo! Te dni se nam je zdelo, kakor da se slovenščina v zavodu ne goji s tisto skrbjo, ki jo zasluži. Nam so pač znane posebne razmere, ki določujejo v zavodu gojitev nemščine — saj poleg drugega celo slovenske rodbine pošiljajo hčere v penzjonat izvečine zato, da bi se poleg dobre vzgoje pridobile posebno znanje nemščine! — vendar se nam dozdeva, da je mogoče doseči to, a ne opustiti onega. Sicer vemo, da ni tako, kakor klepeta liberalno časopisje. Na učiteljišču se poučuje toliko slovenščine, kakor na državnem učiteljišču, slovenske meščanske šole pa, kakor jo vzdržuje ljubljanski uršulinski samostan, ni sicer nikjer drugje na Slovenskem. Vendar naj bi se tudi v tem oziru uršulinski samostan bolj in bolj izpopolnil ter tako izmeknil nasprotnikom vsako opravičeno oporo za napade. Toda to le mimogrede, zakaj uverjeni smo, da bodo častite gospe, ki se žrtvujejo iz ljubezni do Kristusa vzgoji mladine, brez ozira na desno in levo imele pred očmi tisti katoliški cilj, ki je: slava božja v različnosti narodov in jezikov!

Javno vprašanje. Ali je res g. Blumauer pri užitni moral uplačati radi neke zadeve znatno svoto in ali je res, da je to svoto dobil nazaj? Ako je res to svoto dobil nazaj, zakaj se je to zgodilo? Ali nam vedel to povedati g. Lotrč? Prosimo g. Lavrenčiča, naj nam to do prihodnje številke pojasni. Upamo, da dobimo odgovor, in da se tako občinstvu zadeva pojasni.

Rajši z „Lego“ nego z Avstrijo? „Narod“ se drgne ob dopis, ki je došel „Gorici“ od nekega slovenskega korminskega volivca, v katerem dopisu povdarja slovenski volivec, da četudi v Korminu odločujejo le Lahi, vendar se spodobi, da slovenski volivci podpirajo avstrijski in krščanski mislečo stranko, ne pa nasprotno. Omenjeni goriški list pa svetuje Bricem, naj rajši ne gredo volit, kakor da bi podpirali pošteno in avstrijski mislečo italijansko stranko. Ali smo že res tako vrlo napredovali, da stoje slovenski časopisi v očitni službi židovsko liberalne ital. propagande? . . . Čestitamo! Najnovejše vesti poročajo, da je v Krminu zmagala avstrijska stranka.

Zadrugo za prašičerejo ustanove jutri v nedeljo v Ribnici. Na shodu bodo razna predavanja, ki bodo v zvezi z nameni nove zadruge. Shod se prične ob 3. uri popoldne in se bo vršil v prostorih g. Andreja Podboja.

Smrt na prižnici. V nedeljo, dne 20. t. m. je umrl v Toplicah na Dolenjskem č. g. župnik Janez Babnik. Na prižnici ga je zadela kap. Nekaj ur na to je umrl za čast božjo in blagor svojega naroda vneto delujoči duhovnik. Naj v miru počiva!

Dolgi postrešček Kadunc, ki je znan po Ljubljani kot agitator liberalcev, je bil pred deželnim sodiščem obsojen radi defraudacije 782 gld. na sedem mesecev težke ječe in vsakih 14 dni se bo postil. „Narod“ molči.

Pred ljubljanskimi porotniki se prično razprave 2. junija.

Nesreča. V Črnem Vrhu nad Polhovim Gradcem je 17. t. m. pri postavljanju novih stranskih oltarjev, katere je za tamkajšnjo novo župno cerkev jako okusno izdelal g. Valentin Šubic, podobar v Poljanah, tako nesrečno padel pri njem že dalje časa službujoči mizarški pomočnik, Franc Potočnik iz Stare Loke, da je dva dni pozneje, previden s svetimi zakramenti, v starosti krog 28 let, umrl. Prijatelju-sotrpinu kliče: Bodi Ti zemljica lahka!

Hudodelstvo. Na Bregu pri Celju so našli o kopanju temelja za neko hišo 40 cm pod površjem okostje moškega trupla, ki je ležalo kakih 10 do 15 let tukaj. Lasje in zobje so bili namreč še dobro ohranjeni. Sodne poizvedbe se vrše.

Dr. Matija Murko je imenovan rednim profesorjem slovenskega jezikoslovja na vseučilišču v Gradcu. Rodil se je dne 2. februarja 1861. l. pri sv. Vrbanu pod Ptujem ter je obiskoval gimnaziji v Ptuju in Mariboru. Leta 1886. je bil sub auspiciis imperatoris promoviran za doktorja modroslovja. Potem je v svrhu studij mnogo potoval, zlasti po Rusiji, kjer je bival opetovano po delj časa. S početka se je posvetil germanistiki. Spisal je mnogo znanstvenih razprav in feljtonov v slovenskem, češkem, hrvatskem ruskem in nemškem jeziku. Zadnji čas je bil zaseben docent na vseučilišču na Dunaju in istodobno profesor ruskega jezika na orientalni akademiji istotam. On je dopisujoč člen raznih znanstvenih društev, zlasti tudi jugoslovanske akademije v Zagrebu. Dr. Murko uživa kakor izboren poznavalec slovanskih jezikov in duševnega življenja ter razmer slovanskih narodov najboljši glas tudi v nemških učenjaških krogih.

Pijani dljaki. Poročali smo že, da so začetkom marca nemški „burši“ po noči v Gradcu napadli stražnika Ahatza in ga do krvi pretepli; dogovorili so se bili že poprej v kavarni za ta junaški čin. Te dni se je zoper nje vršila sodna obravnavala! z ozirom na to, da so bili pijani do nezavesti, se jim je kazen znižala, vključno temu so bili obsojeni eden na štiri mesece, drugi na dva meseca strogega zapora. Vrhu tega so morali plačati tepnemu policaju 2000 K za bolečine. Vse to pijanost st'ri!

Drobne novice. Dne 21. t. m. je umrl v Idriji c. kr. učitelj g. Anton Božič. — Na Jesenicah na Gorenjskem se je ustanovila podružnica „Südmarke“. Načelnikom je izvoljen inženier Schuller. Ustanavlja se tudi podružnica nemškega „Schulvereina“ in se bo ustanovila nemška šola in nemški otroški vrtec. — Ofertni razpis za novo poštno poslopje v Zagrebu se razpiše sredi prihodnjega meseca. — Te dni je bil na Dunaju shod dunajskih lekarniških farmacevtov, ki je

sklenil pričeti stavko. — Izjavo samostojnega slovenskega dijaštva je podpisalo doslej nad 70 vseučilišnikov. — Orožne vaje za domobrnce 2., 4., 5., 26. in 27. polka se vrše letos v dveh periodah namreč od 15. maja do 14. junija. — Umril je v Moravčah fotograf g. Radoslav Rovšek, brat g. fotogr. D. Rovška in kiparja g. Rovška. — Nevarno oboel je zobozdravnik g. Paichel. — Legar v topničarski vojašnici je toliko ponehal, da so dobili vojaki raznih oddelkov dovoljenje občevati med seboj. — Faktor Blaznikove tiskarne je postal g. Svitoslav Breskvar. — Koncert pevskega društva „Smetana“ iz Plzna, kateri je že napovedan, se bo vršil na binkoštno soboto zvečer. — Mej ljubljanskimi Nemci se govori, da pride 3. maja v Ljubljano govornik Wolf. Ta bi pa bila lepa! Človek, ki ga niti več lastna stranka ne mara, pa bi zadoščal ljubljanskim Nemcem.

Križari. Kistorički roman u 4 djela. Preveo dr. August Harambašić. Zagreb. Tisak i naklada Antuna Scholza. 1901. — V lepem hrvatskem prevodu iz peresa priznanega pisatelja Harambašića je izšel sloveč Sie. kiewicz roman „Križari“ v dveh knjigah s slikamo kot ponatis iz „Prosvjete“. Cena je 5 K, vezano 7 K. Ime Sienkiewicz je tako priporočljivo samo na sebi, da ni treba nikakega drugega priporobila.

Razne stvari.

Lepo darilo je izročil krščanski knez Lichtenstein bolnici usmiljenih bratov na Dunaju, namreč 138 000 kron, v to svrhu, da sezidajo veliko bolnico, kamor bodo sprejemali take, ki bolehalo vsled raka in božjasti.

Lepa reč iz blažene Italije. Turinski listi pripovedujejo, kako so tam redarstvene oblasti prišle na sled veliki družbi tatov, katera je izvršila neštevilno tatvin v tem mestu. Ta družba je „delovala“ pod naslovom nekega — postavno dovoljenega društva. Društvo je imelo svojega predsednika, svoj odbor, ki je izdeloval načrte za tatinstva. Člani društva so se morali v vsem pokoriti naredbam odbora. Društvo je sestajalo iz moških in ženskih članov vsake starosti. Ženske so imele nalogo, stopati v službe v hiše, kjer se je hotelo pokrasti in so dajale tatovom pouk o hišnih razmerah. Ta družba je štela več sto članov in imela posebno krčmo za sestanke, kjer je predsednik delil med člane — „čisti dobiček“. Policija je dosedaj zaprla 40 članov, druge pa še išče. — Tako je v blaženi Italiji.

Prizor iz laških sodnih dvoran. V Rimu se vrši sedaj senzacionalni proces proti znanemu brigantu Musolino. Kako spoštovanje kaže ta brigant v sodni dvorani, priča nastopno: Ko je Musolinu predsednik omenil umorstvo nekega Zoccoli in je očital obtožencu, da je poslednjega tudi oropal, je skočil Musolino srdito po koncu, češ: Takoj zapustim dvorano, če bote nadaljevali v tem tonu; Musolina se ne sumniči nekaznjive tatvine.“ Predsednik: „Torej vi niste tat in člen mafije?“ Musolino: „To je nesramna bajka, jaz nisem tat, jaz nisem člen mafije, jaz sem le maščevalec svoje časti!“ Ko so Musolinu kazali razno njegovo orožje, se je smejal ter metal na-nje ljubeznive poglede in rekel: „Da, da, to je moje drago orožje.“ Soobtoženci izjavljajo, da so postopali iz strahu pred Musolinom, a eden njih je namežiknil pomembno: „Musolino je Musolino.“

Plemenite oporoke pri Čehih. Vdova pred kratkem umrlega bivšega ministra dr. Kaizla ustanovila je, kakor poročajo časniška poročila, lepo ustanovo na češkem vseučilišču v Pragi. Namenjena je mladim možem, ki se hočejo po dovršenih vseučiliških študijah še nadalje izobraževati na kakem tujem vseučilišču. Slavna pisateljica Karolina Svetlá sporočila je svojo zapuščino samo narodnim namenom, zlasti za ustanovitev višjih izobraževalnih deklških zavodov. Na tak način je nastala v Brnu „Vesna“, ki je prvi vzoren deklški zavod v Avstriji. Znani radikalec poslanec dr. Vašaty namenil je pa vse svoje premoženje društvom za obrambo narodne posesti nasproti Nemcem. Zapustil je okoli 400.000 kron. Skoro vsak teden čitamo v čeških časopisih, da celo preprosti ljudje na smrtni postelji sporočijo kak, četudi mal znesek „Šolski matici“, ki ima enak namen, kakor naša

družba sv. Cirila in Metoda. Tako naši slovanski bratje na Češkem še po svoji smrti zapuščajo zgovorna spričevala svoje velike narodne požrtvovalnosti. Nam Slovencem naši nasprotniki delajo pri vsakem prizadevanju za ustanovitev kakršnegakoli izobraževališča vse mogoče ovire, ker vedo, da kot neizobraženci ostanemo večni hlapi in dninarji. Če se ne opremo na lastno moč, moramo v takih razmerah zmiraj zaostajati. Ravno zategadelj bilo bi pa lepo znamenje ne le narodnega ampak tudi človekoljubnega mišljenja med Slovenci, ako bi slovenski listi mogli pogosteje poročati o enakih narodnih darovih med živimi in o oporokah v plemenite namene.

Izpreobrnjenje kraljice Natalije. Mati srbskega kralja in vdova po rajnem Milanu, Natalija je res prestopila v katoliško cerkev. Obred se je vršil v nekem kopališču pri Calaisu, kjer stanuje Natalija eno leto, in sicer v bolniški kapelici. Kardinala pariškega je zastopal župnik. Priči sta bili dve: Markiz Castrilio kot laik in neki opat kot zastopnik cerkve. Kraljica je bila jako ginjena in se je težko vzdržala joka. Izjavila je, da čisto neprisiljena in iz prepričanja prestopa v katoliško cerkev. Po obredu, ko ji je Castrilio poljubil roko in so jo objele navzoče redovnice, so jo oblike solze. Drugo jutro je v isti kapelici kraljica prejela prvo sv. obhajilo.

Pridigar rabil revolver. Pretečeni mesec je v Ameriki Ensely Lamar, pridigar neke neznatne protestantske sekte vstrelil in usmrtil 24letnega Calvin Van Winkle-a. Pred svojim govorom v cerkvi je dejal Lamar, da ni nobeno krščansko veroizpovedanje, razun njegovega, nič vredno. William Van Winkle, oče gori imenovanega mladeniča, ki je bil jako veren baptist, tega ni lahko slišal. Zato je poklical pridigarja, naj gre z njim malo venkaj na pogovor. Koj so se vnele med njima hude besede in Calvin je šel očetu pomagat. Tu pa je Lamar pomeril nanj z revolverjem in ga ustrelil. Pridigar je bil aretovan.

Največji pesnik Francije. V dobi, ko sta bila Viktor Hugo in La Martine na vrhuncu svoje slave, je prišel v pariski pošti pismo in naslov se je glasil: „Največjemu pesniku Francije!“ Pošta je poslala pismo La Martinu in ta ga ni odprl ampak je zapečaten odposlal Viktorju Hugo in in tudi ta ga ni hotel odpreti. Prepirala sta se nekaj časa in slednjic je pismo odprl Hugo in je je bral: „Ljubi Alfred!“ Pismo je pisal Alexander Dumes in je bilo določena za Alfreda de Musset, katerega je Dumes više častil kot oba poprej imenovana pesnika.

Petošolska ljubezen. Neka lepa ljubezniva igralka v Parizu je dobila nedavno krasen prstan s pismom, ki se glasi: „Gospica! Meni je 16, Vam 19. Jaz sem blazno zaljubljen v Vas, a gimnazijec sem še ter vem, da bi moja ljubezen odklonili; toda bodočnost je najina! Shranite ta prstan ter mi ga prinesite čez 15 let, ko bom predsednik republike, v elizej. Doglej ostanem Vaš zvesti Henrik Bertin.“ Glumica se je, prečitavši to pismo, glasno zasmejala. Potem pa je začela razmišljati: kdo ve! Na Francoskem so se pripetili že vse drugi slučaj! Shranila je torej prstan kakor dragocen talisman, ki jej nekega dne morda donese sreče. Zapomnimo si pa ime prihodnjega predsednika francoske republike. Henrik Bertin se glasi.

Ne režite smodk s pripravami v tobakarnah. Po raznih tobakarnah imajo priprave, s katerimi se konci smodke lahko odrežejo. To pa zdravstveno ni priporočljivo. Mnogi kadilci predno konec smodke odrežejo, utaknejo smodko v usta in tako pride kal kake bolezni lahko na dotično pripravo ter se prenese naprej.

Reklama s petjem. Skladatelji v Moskvi so dobili od tovarn šampanjca vabila, naj zlože in uglasbijo najlepšo pesem o šampanjcu. V pesmi se mora seve priporočati šampanjec iz dotične tovarne. Za najboljšo skladbo je razpisana visoka nagrada. Razume se, da bodo podjetniki tovarn tistim pevcem, ki bodo pri raznih zabavah hoteli peti dotično skladbo, dali znatne nagrade.

Krügerjeva rodbina je pred bojem v Južni Afriki štela 22 članov. Od teh jih je sedaj že 6 padlo v boju, 2 sta bila premagana ujeta, dva sta obolela v boju in tako prišla sovražniku v

roke, deset se jih še bojuje in dva sta ostala, da strežeta očetu in ga varujeta. Krüger je lahko ponosen na svojo rodbino!

Palača na kolesih. V Pulmanovih delavnicah v Chikagi se izdeluje za M Schwaba, predsednika jeklenega trusta, najkрасnejši privatni vagon na svetu. Ta palača na kolesih se je izdelovala že dolgo časa, a se je stvar vedno prikrivala do sedaj. Voz bo stal 40.000 dolarjev. Opravljen je z najudobnejšimi stvarmi. V kratkem pričakujejo ondi Schwaba, da vzame v last novo palačo in nastopi v nji svoje prvo potovanje.

Kako izboljšati vodo v vodnjakih. Često se pripeti, da postane voda v vodnjakih kalna, ali da dobi zoprni okus po gnjilobi ali zemlji. V prvi vrsti se moramo prepričati, ako je v vodnjaku kaj lesa, če je isti morda gnjil, da se nadomesti z novim, ker ničesar se voda bolj ne navzame, kakor gnjilega lesovja. Ali pa so pokvarjenosti vode kriva morda tla ali stene v vodnjaku, ki so vsled časa postale nesnažne. Treba je stene celoma očistiti in dno posuti kaka dva centimetra na debelo z apnenim prahom. Drugi dan izprazni se mej tem vodnjak zopet celoma ter odstrani zopet oni apneni prah iz njega, tako da je vodnjak popolnoma snažen. Sedaj pa se nasuje na dno 10—20 cm na debelo navadnega drvenega oglja, katerega se pokrije z ravno toliko lego navadnega drobnega kamenja. Nazadnje položi se kake 2—3 kose kamenene soli v vodo. Čez par dni bode voda celoma čista in sveža, brez kake napake. Enokratno čiščenje na ta način zadostuje za celo leto. Le kjer bi bilo posebno slabo, moralo bi se storiti dvakrat v letu.

Novo razstrelivo. Nedavno temu so se vršili poskusi z novim razstrelivom v Jerome Park-Reservoir pri New-Yorku. Novo razstrelivo se zove joveite in je izdelujejo še le kakih devet mesecev. Podoben je rumenemu prašku zoper različne mrčese in ima to prednost, da ni tako nevaren za eksplozije, kakor dinamit. Zastopnik tovarne za razstrelivo Elmira, N. Y. je najprej razbil zavoj joveite in rumeni prah se je samo razsul po zraku. Pozneje je stresel več novega razstreliva v železno posodo in je v to ustrelil s samokresom. Razstrelivo se je sicer vnelo in gorelo, a vendar ni eksplodiralo. Nato so vrgli na zaboj joveite 250 funtov težko železo, joveite je sicer naglo zgorel, a ni eksplodiral. Za tem poskusom so primešali med razstrelivo razne žebelje in drugo železje in zopet vrgli na to ono težo, a joveite vendar ni eksplodiral. Na zadnje pa so postavili 13 zabojev novega razstreliva na kup in so ga zažgali, vendar je prvič zgorelo samo pet zabojev, drugič pa samo sedem, nazadnje je ostal še en zaboj nepoškodovan, ki je prenesel vso to vročino. Pri vseh poskusih, ki so se izvanredno dobro posrečili, se je pokazalo, da je joveite razstrelivo, ki glede varnosti daleč prekaša dinamit, je skoro gotovo, da ga bode kmalu izpodrinil, zlasti še, če se bo glede vseh pri razstreljevanju tako obnesel, kakor se dinamit. Zlasti bi bilo želeto, da se vpelje novo razstrelivo po mestih, kjer so se zadnje čase primerile tako velike eksplozije. Da so za razsvetljevanje rabili v New Yorku joveite, bi se ne bila prigodila oni dan tista velika nesreča, ki je tirjala toliko človeških življenj.

Ameriške novice. 144 kilometrov v 77 minutah je prevozil posebni vlak predsednika Cassata pensilvanske železnice mej Filadelfijo in New Yorkom. — Unija koristovk se snuje v Ameriki. — Mož s 13 ženami so prijeli v St. Josephu v Ameriki. — Umrli v spanju. Gospa F. Wichman v La Crosse je spala neprestano sedem dnij. Ves ta čas ni ničesar jedla in ničesar pila. Ko so jo poskušali zdravniki vzbuditi, je umrla. — Za 300.000 dolarjev klavirjev pogorelo. Ogenj je vničil veliko tovarno za klavirje v New Yorku, last Hardman, Peck & Co. Škode je za več ko 300.000 dolarjev. Poškodovan se je tudi eden ognjegasec. — Nova ruska vojna ladija. V Crampsovi ladjedelnici v Filadelfiji so ravnokar dokončali velikansko vojno ladijo Ratvizan ter jo uradno izročili carski ruski mornarici. — Andrew Carnegie je ustanovil v zadnjih dveh mesecih zopet 38 bibliotek.

OBRTNI VESTNIK.

Urejuje Ivan Kregar.

Deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani. Obrtni shod, ki se je vršil dne 8. decembra 1901. l. v „Mestnem domu“ v Ljubljani, je, kakor smo svoj čas poročali, sklenil, da naj se ustanovi deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug, in izvolil v pripravljalni odbor načelnike ljubljanskih obrtnih zadrug in načelnika mizarske zadruge v Št. Vidu. Pripravljalni odbor je že sestavil načrt pravil in jih predložil vldai v odobritev ter je upati, da se zveza kmalo ustanovi. Nedvomno bo zveza velikega pomena za organizacijo kranjskega obrtnega stanu. Pričakovati je od nje mnogo koristi za naše male obrtnike, ako se le-ti poprimejo dela pri zvezi z vztrajnostjo, primerno navdušenosti, s katero se na obrtnem shodu storili sklep, da je ustanoviti zvezo. Glede zveznega delokroga naj posebej povdarimo razširjenje strokovnih vednosti, pri čemer bi zveza koristno delovala v zvezi z obrtnim pospeševalnim uradom s prirejanjem strokovnih tečajev in z drugimi napravami. Posebno važni bi bili učni tečaji v knjigovodstvu in kalkulaciji. Brez pomena tudi ne bo vplivanje zveze na vzgojo učencev, saj ni vse eno, kakšne si vzgoji obrtni stan svoje bodoče konkurente. Velike vrednosti bodo razstave del obrtnih učencev, katerih prirejanje je v načrtu navedeno tudi med nameni zveze. V ljudomilem oziru pride v poštev zlasti ustanovitev mojsterske bolniške blagajnice, v narodnogospodarskem pa esnova surovinskih zadrug, delovnih in skladiških zadrug. Dela bo torej dovolj, naj bi se naši obrtniki ne strašili truda. V naslednjem prijavljamo § 2. in 3. načrta „pravil deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani“ o namenu zveze in o sredstvih, s katerim ga je izkušati doseči: § 2. Namen zveze je, krepko varovati skupne interese pripadajočih ji zadrug, oziroma v njej zastopanih obrtov. Posebno je zvezi namen: a) podpirati zvezi pripadajoče zadruge glede izpolnjevanja njihov zakonitih nalog; b) pospeševati obrtno izobrazbo učencev ter tudi nadaljno izobrazbo pomočnikov in obrtnikov; c) pospeševati obrtni, zlasti strokovni pouk; d) pospeševati posredovanje dela in prenočilstvo glede na zadruga in obrte, pripadajoče zvezi; e) pospeševati gospodarsko nabavo surovin in tehnično izpolnjevanje vršbe glede na obrte, pripadajoče zvezinim zadrugam; f) pospeševati prodajo izdelkov zvezinim zadrugam pripadajočih obrtov; g) pospeševati naprave in naredbe za preskrbitev cenega kredita obrtnikom, ki pripadajo zvezinim zadrugam, ter tudi pospeševati, da se urede razmere glede plačevanja naročnikov; h) pospeševati bolniško zavarovanje mojstrov, pomočnikov in učencev; i) pospeševati podpiranje mojstrov ali pomočnikov, ki so vsled starosti in invalidnosti postali nezmožni, prislužiti si kaj; k) pospeševati, da se izvede zadružna, zlasti strokovnozadružna organizacija na Kranjskem; l) izrekati mnenje o strokovnih vprašanjih, stavljenih ji po obrtnih oblastvih ali trgovskih in obrtniških zbornicah. § 3. Sredstva. Svoj namen skuša zveza doseči z vlogami, predlogi in izjavami do oblastev in zastavov, in sicer ali sama zase ali z drugimi zvezami ali tudi z zadrugami, ki ne pripadajo zvezi, glede na obrtno zakonodajstvo v obče in na zakonito uravnavo razmer obrtnih zadrug posebej; b) z rednim občevarjem zadrug; c) z vplivanjem na zadruga, ki pripadajo zvezi, zlasti glede njih skrbi za dobro ureditev stvari, ki se tičejo učencev, za urejeno posredovanje dela in za obrtno izobrazbo; d) s skupnim posvetovanjem o interesih obrtnega stanu kot takega ali obrtnih zadrug; e) s tem, da navaja k enakomernemu postopanju zadrug v vseh zadružnih zadevah, zlasti glede učenstva, glede posredovanja dela, glede zadružnih bolniških blagajnic in glede naprave občnoobrnih in strokovnih nadaljevalnih šol; f) z uredbo enakomernega zadružnega uradovanja, z uporabo enakih pripomočkov, tiskovin itd.; g) s tem, da ustanavlja ali podpira obrtne, strokovne in nadaljevalne šole, mojstrske tečaje in druga obrtna učilišča; h) s tem, da prireja potovalna zborovanja s poučnimi predavanji obrtne in narodnogospodarske

vsebine, kakor tudi v pospeševanje zadružne organizacije na raznih krajih zveznega okoliša; i) s tem, da vodi statistične izkaze o zadrugah, in obrtnih obratih, ki pripadajo zvezi, objavlja in razširja strokovne knjige in izdaja strokovne časopise, dalje, da ustanavlja knjižnice za obrtno izobrazbo zadružnikov; k) s prirejanjem razstav maloobrnih izdelkov, motorjev in delavnih pripomočkov za mali obrt ter izdelkov učencev in tudi s podelovanjem premij za te; l) z napravo posebnih zavodov za posredovanje dela; m) s sprožitvijo in ustanovitvijo gospodarskih zvez, zlasti pridobitnih in gospodarskih zadrug za nabavo surovin, za olajšanje kredita, za vpeljavo skupnega strojnega obrata, za vzdrževanje skupnih prodajalnic, za pospeševanje drugih skupnih podjetij, za dobavo zlasti državnih potrebščin itd.; n) s tem da ustanavlja ali podpira bolniške blagajnice za mojstre, starostne in invaliditetne blagajnice; o) s tem, da je zadrugam in njih udom, ki pripadajo zvezi, v obrtnih zadevah pravne svete.

GLASNIK.

Delo in oderuštvo.

Delu je bistvena naloga človekova na zemlji. K delu ga navaja že sama narava in v delu odseva vsa njegova duševna in telesna moč. Zato so vsi narodi visoko čislali delo in spoštovali delavske stanove, dokler so se ohranili na višini nravnega reda. Ko so pa padli in zdrsnili v žrelo divjih strastij, pristudilo se jim je h krati delo. Ta proces vidimo pri vsih paganskih narodih tako jasno, da smemo že iz njihovega naziranja o delu s precejšno gotovostjo sklepati na njih moralno moč. Kako daleč so zabredli Rimljani in Grki, sprevidimo, če navedemo nazore o delu dveh mož, katere proslavlja ves svet, namreč Cicerona in Aristotela. Cicero piše v svojem delu: „De officiis“ doslovno te-le za njegovo dobo velekarakteristične besede: „Podel in umazan je posel vseh dninarjev . . . obrt rokodelcev je umazana, kajti nič vzvišenega ne more priti iz delavnice. Tako so sodili Rimljani o delu in ravno tako tudi Grki le, da še Aristotel se huje zgraža nad poljedelci. Le največje strasti so mogla ta dva nekdanja tako krepostna naroda privedi do take pomehkuženosti. Poštenega dela so se sramovali in ga prepuščali jedino le še sužnikom. Ker niso marali delati odirali so nižje ljudstvo in jih polagoma popolnoma izsesali. Uganjali so največje goljufije. Drli so narode kar so le mogli, drli pa tudi državo. Leta 212 pred Kr. so pri državi za jako visoko svoto zavarovali svoje brodovje, s katerim so rimski vojni privažali živeža; na potu so je pa dali izprazniti od svojih sužnjev in so je potem potopili. (Gl. dr. Krek: Črne bukve kmečkega stanu.) Tako je bilo življenje v Rimu. Po posameznih provincijah so cesarski namestniki drli kmete, kot dere mesar kozličje in jim nalagali bremena, katerih niso mogli prenašati. Vendar prišel je dan plačila in danes, kje je rimsko ljudstvo? Samo si je izkopalo jamo in samo padlo v njo.

Le par stoletij pozneje pa je prišel na svet Oni, ki se ni sramoval v borni nazareški hišici dobo tridesetih let posvetiti trudapolnemu delu tesarskemu. Njegov vzgled je velikanskega socialnega pomena. S svojimi svetimi rokami je posvetil delo in mu dal zopet ono čast, katero mu je vzelo propalo poganstvo.

Z vsemi Kristusovimi nauki, sprejelo je krščanstvo tudi načelo o delu. Kako je umevalo to načelo pričajo nam jasno krasne a odločne sv. Pavla besede: „Kdor ne dela, naj tudi ne je!“ Človek je vstvarjen za delo, zato oni, kdor noče delati zasluži da ga družba izključi izmed svoje srede, ker nima pravice do obstanka. Vz gledno je bilo življenje prvih kristjanov. Ze se je pa na slabeje obrnilo, ko so za časa Konstantina prestopili h krščanstvu ne toliko iz verskega prepričanja, kakor političnih razlogov. Pravega krščanskega duha niso umeli in tudi si napravili svoje načelo o delu. Živeti, in sicer dobro živeti jim je bilo

všeč, a pred žuljavimi rokami so imeli strah. In ta plevel, ki ga je že dobičkaželjnost zasejala med kristjane se vse stoletja ni iztrebil. Vedno je bilo dosti parazitov med njimi, ki so živeli na račun drugih. Zlasti je tako izsesavanje stopalo na dan, ko se kristjani niso dosti brigali za cerkvene določbe glede občevanja z judi. Kaj so vse pretrpeli že kristjani od judov, ne mogel bi zapisati nikdo, le jeden zna za vse krivice in jih ne bo pustil nekaznovanih.

Najvišji judovski ideal je bil in je zlato. Nakupičiti si zakladov je bilo vsa stoletja njihovo stremljenje. Ker je pa z delom težava na mah obogateti, zato so se posluževali tudi drugih sredstev, katera so se jim prav dobro obnesla. Uganjali so največja oderuštva med kristjani, kateri so jih potrpežljivo prenašali. Tolazili so se, da bode judovsko oderuštvo vsaj svarilen vzgled dobrim. Da pa jedno gnilo jabolko pokvari deset dobrih, tega niso še vedeli, ampak spoznali pozneje. Ko so pričeli jude preganjati, so se že tudi nekateri kristjani naučili judovskega „gšefta“ in ga na tihem izvrševali. Posebno žalostno je pa to, da so svetni vladarji dajali judom velike privilegije, ker je tudi nje zmotilo blesteče zlato. Cesar Henrik IV. jih je oprostil skoro vseh davkov, jim dovolil kupčijo po vsem cesarstvu in jim pustil posojati denar na visoke obresti. Dovolil jim je celo kupčijo s sužni. Res je bil velik judovski talmud Henriku svetelji kakor sv. pismo. Konečno je celo odredil, da zgubi jud, ki bi prestopil h krščanstvu dedno pravico. Vseh privilegijev so se judje prav pridno posluževali. Posojevali so denar in zahtevali v zapadnih deželah nemškega cesarstva po 40—90, a po vzhodnih, kjer so imeli še večji upliv celo 100—180 odstotkov. Najraje so posojevali manjše svote in iztirjali potem obresti vsak (!) teden. Vsi poznejši poskusi leta 1500, 1530, 1532, ko so prepovedovali oderuštvo so bili brez uspeha. (Ratzinder: Die Volkswirtschaft). Kar so smeli delati preje javno, nadaljevali so potem z istim vspehom tajno. To grdo judovsko oderuštvo spravilo je tisoče in tisoče svobodnih kmetov ob vse in jih urinilo v čete v 16. in 17. stoletju zloglasnih „Landstreicherjev.“ Vpliv, katerega so imeli judje nekaj, imajo ga tudi danes in njihov denar gospodari nad vso Evropo. Poglejmo le nekaj teh denarnih vitezev. Baron Hirsch (jud) sam priznava, da mu je prinesla izdaja „turških srečk“ svotico 50 mil. kron in pri napravi turških železnic si je pridobil dobička 104 mil. kron. (Kölnische Zeitung 7. aprila 1882) Jonas Königswarter (seveda tudi jud) imel je leta 1852 84.000 kron premoženja, predlanskem pa, ko je umrl na Dunaju, je zapustil svojemu sinu nad 200 mil. kron. Rothschildov niti ne omenimo. Moč judov pa tudi raste vedno bolj in jud Cremieux piše: „Porabi vse okoljščine. Naša moč je velika. — Ni daleč dan, ko bode vse bogastvo na zemlji judovska last.“ Moč judovska raste, a nižji stanovi propadajo. Bismark je sam izgovoril leta 1847 sledeče besede: „Vem za kraje, kjer dobite kmete, ki na vsem posestvu ne morejo ničesar svojega imenovati. Od postelje do burklje je vse judovo, kmet pa mora od vseh teh posameznih rečij plačevati judu najemnino.“ (Fuchs: Kirchenvermögen — Judenvermögen.) Ali niso te razmere dovolj žalostne. Na jedni strani vidimo pri kmetskem in delavskem stanu trudapolno delo — a na drugi gromadenje premoženja brez težave. Oderuštvo vlada — delavec propada. Kapital spravlja kmetsko ljudstvo ob posest in je tira v kapitalistično in moralno sužnost. Ni čuda, da se dolgovi pri takem počenanju čim dalje bolj množe in jedno posestvo za drugim zginja v nenasičeno kapitalistično bisago. Poglejmo le domače žalostne razmere. Vsako leto se proda več posestev v Avstriji. Od leta 1870 do 1875 je bilo prodano približno vsako leto 4500 posestev, leta 1877 že 9948, a leta 1886 nad 10.000. (Gl. dr. Krek: Črne bukve kmečkega stanu).

Vedno gosteje se oglašča boben na dražbi in prežene kmeta iz njegovega domovanja. Kmetsko ljudstvo zapušča obupano svoje planjave in sili v mesta za kruhom, kjer pa zadene na še večje prevare. Kapitalizem mu konečno vzame najsvetejšo čutstva ljubezen do domovine in vere in ga vrže v naročje soc. demokracije. A ta mesto, da bi zavihlela svojo rudečo zastavo proti svojemu sovražniku, bojuje boj proti njim, ki se trudijo

braniti bedno ljudstvo pred kapitalističnem izze-manjem. Tako revež tudi v tej družbi ne najde blažila.

Delavske drobtine.

Našim društvom! Drugo nedeljo v juniju vrši se izlet kršč. socialne zveze na Šmarno goro. O izletu in njega pomenu bode vsako društvo od zvezinega predsedstva obveščeno. Prosimo že sedaj naša društva premišlje-vati in delati na to, da se dostojno in v velikem številu poklonijo šmarnogorski Materi Božji, to je na onem mestu, kjer se je javno prvič sprožila krščanska preosnovalna družabna misel na Slovenskem!

Iz gorenjske doline. Delavsko društvo na Jesenicah je priredilo pretečeno nedeljo zopet dramatično predstavo. Igrali sta se dve igri: „Sv. Neža“ in pa „Kmet Herod“. Moramo reči, da sta bili igri dobro izbrani in dobro naštudirani. Gosposličina, ki je igrala ulogo svete Neže, ni imponirala samo s svojim ljubkim obrazom, ampak tudi z dovršeno mimiko v obrazu. Obleke so bile lepe in primerne. Petje vestalk je globoko segalo v dušo občinstvu. Kakor pa je bila ta igra resna in sočutje izbujajoča, tako je bila druga dovršena v komiki. G. Rozman je igral Heroda tako dovršeno, da lahko rečem, da na deželi nima konkurenta v tej ulogi. Vsak njegov gibljaj v obrazu je zbudil homeričen smeh. On je pa tudi že po svoji naravi kar vstvarjen za komika. Na koncu predstave sta dobro izvežbana tamburaški in pevski zbor dodala še par lepih pesmij. Mi samo to rečemo: Le priredite še več enakih predstav, in gostje, ki so se doslej vabilu odzvali, se bodo odzvali tudi še v naprej, ker v prijetni družbi radi prežive par prijetnih ur.

Katoliška delavska družba v Idriji je 20. t. m. priredila veselico v proslavo papeževga jubileja. Nastopil je mešani zbor, broječ nad 40 pevskih moči, družbeni orkester itd. Nasi somišljeniki v Idriji so lahko ponosni na svoje delo!

Položaj delavcev. Tesarji v Ljubljani so uložili pri magistratu prošnjo, da se jim dnevna delavna doba zniža za eno uro. V slučaju, da se jim ne ugotovi, nameravajo stavkati. Isto zahtevajo zidarji. Iz krogov ljubljanskih pekovskih pomočnikov se čuje, da ako mojstri ne ugotove njihovim zahtevam o nedeljskem počitku, nameravajo pomočniki stavkati. V Trstu zopet vre med delavci. Kotlarji stavkajo. V Bohinju se je pričelo gibanje proti laškim delavcem.

Ljubljanske delavke, članice „Katoliške družbe za delavke“, so imele v nedeljo prav lepo veselico v „Katoliškem Domu.“ Vrli ženski zbor je zopet častno rešil svojo nalogo, posebno je pa ugajala igra „Dve materi.“

Mizarski pomočnik dobi takoj delo. Več pove uredništvo „Slov. Lista.“

Kolesarska pomočnika dobita takoj delo. Tudi dva učenca za kolarsko delo se iščeta. Več pove uredništvo „Slov. Lista.“

Čvrst delavec. Krovac Ueber Josip pri tukajšnje mojstru g. Kornu padel je s strehe nad 10 metrov visoko. Pri padcu se je poškodoval, toda vsled pri padcu dobljenih poškodb bil je radi boleznii le od 16. do 22. aprila doma in je šel že 23. aprila t. l. po lastni zahtevi na delo. Priznati se mora, da ima gosp. Ueber vsekako močno konstitucijo.

Nedeljski počitek in pekovski pomočniki v Ljubljani. Pomočniški zbor zadruga pekov in kolačnikov je dobil od mestnega magistrata naznanilo premembe, ki se tiče nadomestnega počitka delavcev. Dotične določbe se tako-le glase: Pomožnim delavcem je dovoliti najmanj 24urni počitni čas vsako drugo nedeljo ali kadar bi to z ozirom na posebno obrtovanje ne bilo mogoče, ob delavniku, ali po šesturni počitni čas ob dveh delavnikih v tednu. V onih obratih, v katerih se daje po šesturni počitni čas ob dveh delavnikih na teden, ta počitni čas ne sme pasti na tiste ure, ki so že po naravi obrta pravilni delavni odmori. Določitev, kako naj se menjava ta ali oni zgoraj navedeni nadomestni počitni čas, je za vsako posamezno obrtovanje prepu-

ščeno dogovoru med delodajalcem in njegovimi pomožnimi delavci. Sklenjeni dogovor pa se mora sprejeti v delavni red, oziroma ga je nabiti na primernem mestu v delavniških prostorih. Ravno tako je gorenja določila o dopuščenem nedeljskem delu sprejeti v delavni red, oziroma jih je nabiti na primernem mestu v delavniških prostorih. Dalje pravi mestni magistrat: Cenjeni pomočniški zbor ravna v interesu pekovskih pomočnikov, ako prijavi one samostojne pekarje, ki bi zanemarjali propise o nadomestnem počitku, mestnemu magistratu. Sicer ima mestno redarstvo tudi dolžnost, nadzorovati pekarje, vendar se nadzorovanje s popolnim vspehom po redarstvu ne da izvršiti. — Da se pekovski pomočniki o vsem tem natančno dogovore, prirede shod dne 29. t. m. popoldne v gostilni „Pri kroni“.

Ženski vestnik. Naloge obrtnih nadzorstev in ženske obrtne nadzornice, Jeden ne imalo važen zahtev našega kršč. soc. načrta zahteva za žensko delavstvo ženske nadzornice. Pečali smo se tu in tam nekoliko s tem vprašanjem. Obširneje pečajmo se nekoliko danes s tem vprašanjem. To vprašanje je dandanes že popolnoma moderno in upravičenosti le te zahtevi resno nikdo več ne ugovarja, ki se in če prav le površno peča s socialnimi vprašanji. Vseeno pa se to še praktično ni zvedelo niti v Nemčiji, kjer imajo veliko več, hvala katoliškemu centru smisla za socialna vprašanja, kakor pri nas v blaženi Avstriji, kjer beseda jednega umazanega krivonogega čifuta več zaleže kakor glasovi tisoč pametnih ljudi. Toda upajmo, da bode jedenkrat tudi pri nas čifutstvu in umazariji odzvonilo in zato k stvari. Ugovarja se, da bi s tem, če bi se nastavile ženske obrtne nadzornice, dal ženskam nov poklic in novo konkurenco moškim. Temu pa ni tako: obrtno nadzorstvo je jako težek posel, spolnjevanje dolžnostij zvezano je s trudom, le z veseljem do posla s potrpežljivostjo in z vnelo mogoče doseči je vspehov. Sploh pa se obrtne nadzornice ne zahtevajo zato, da bi imelo nekaj žensk službe, marveč zato, da se zve za pritožbe stotisoč delavk v različnih delovrshbah, ker dejstvo je in ostane: ženska bo ženski zaupala svoje krize težave zlasti v relikatnih stvareh, katere zaupati ji brani moškemu nadzorniku čut sramožljivosti. Skušnja uči: Ženske obrtne nadzornice so se že praktično izkazale in sicer na Angležkem, kjer se je ustanovilo obrtno odnosno delavsko nadzorstvo že l. 1802 in se razširilo in popolnilo l. 1833 dokler se na splošno delavsko zahtevo niso za žensko delavstvo uvedle tudi ženske nadzornice, ki so se jako koristnejše skazale in se z vnelo svoji službi posvetile. Zlasti se povdarja izvan že navedenega tudi to, da ženske nadzornice s svojim zgledom jako blagodejno uplivajo na žensko delavstvo. Upirali so se ženskim nadzornicam ipak tudi na Angležkem; toda predsodki so padli in za žensko delavstvo so ženske nadzornice, istotako se na Nemškem nastavlja ženske nadzornice: le pri nas v naši Avstriji se menda nikdar uvedle ne bodo, ker za socialne pametne uvedbe so vsi prizadeti krogi gluhi in slepi. Seveda če bi se šlo za kacega čifuta, potem gotovo gre zanj v ogenj vse, kar leze in gre. — Zdravnica dr. Šampont nastavljen je bila v Londonu za stavljenje koz. Pričakuje se in to je temu nastavljenju vzrok, da bode uplivala na to, da bode ženstvo zavzelo se za stavljenje koz, ker na Angležkem stavljenje koz ni uradno zapovedano, kakor pri nas. — Večerno pribežališče za delavke v Berlinu skrbi delavkam za prijetna stanovanja, kakor tudi za pošteno zabavo, in za ceneno točno hrano. Zvečer so poučni tečajji za petje, šivanje in za ročna dela, ki so zelo dobro obiskovani. Delavke same vodijo upravo kakor tudi knjižnico in mesečne prispevke.

Graški krščanski socialisti se jako krépkó gibljejo, ni nedelje, da bi ne priredili shodov. Z vso močjo organizirajo delavce na deželi, kjer imajo močno razvita delavska društva pa tudi v Gradcu samemu zavzemajo že jako močno pozicijo. Majnika in sicer o Binkoštih 18. in 19. majnika imajo v Donavitzu zborovanje nepolitiških društev. Upeljati žele za potujoče člane katoliških delavskih društev potne podpore. Stvar je priporočljiva, zato, ob kratkem poročamo kako se to misli: člani kat. delavskih društev na popotovanju dobe od društev, ki se v ta

namen dogovore, podporo v gotovi višini, ob enem imajo pa tudi člani vseh društev, ki dele popolno podporo, pravico zahtevati, podporo na potovanji v onih društvih, kateri člani v njihovem domačem društvu dobe podporo. Stvar je velikega socialnega in agitatoriškega pomena in bi imeli naši potujoči delavci in naši ljudje radi potujejo, od tega velik dobiček. Našim društvom toplo priporočamo, to vprašanje proučevati, ker se bode o njem na letos se vršecem posvetovanji naših društev govorilo in v morebitni upeljavi sklenilo!

Delavsko tajništvo posredovalo je pretekli teden v 34 slučajih.

Volitve v zagrebško bolniško blagajno se vrše v kratkem in nanje se tudi naši hrvaški somišljeniki z vnemo pripravljajo. Sklepamo to iz tega, ker se zadnja številka socialno demokratske „Svobode“ nad zagrebškimi kršč. socialci grozno jezi. Pod naslovom „Nova trgovačka tvrška“ laja na kršč. socialce. Med drugimi daje našim somišljenikom sledeče lepe priimke: brez karakterno, glupa, prefrigana, lahkoverna, polbedasta, moralni onanisti, kupuje lahkoverne dušice, glupave filozofe, oduševljenje osle, prefrigane lisice. „Glas Naroda“ pravi, da je glas bez naroda. Ko smo ta fulminanten članek prečitali, priznati moramo, smo se prav s srca morali smejeti in sicer zato, da bolj nasprotniki na Hrvaškem naši ideji ne morejo služiti, kakor če prav na označeni način po čifutskem načinu kakor bet udrihajo po naših ljudeh. Le tako naprej. Z zabavljanjem se zbudi zanimanje, ljudje se zabavljaju sicer smeja, mu navidezno pritrjujejo, v srcu mislijo drugače in kadar pride čas, pregledajo in mu kažejo osle. Gotovim našim časnikarjem priporočamo novo Slobodo, da izvlečejo iz nje novih krepkih psok, ker stare več ne vlečejo. Le kaj novega, ker le novo in tudi nove psokve vlečejo.

V nedeljo dne 27. t. m. točno ob 5. uri popoldne bo ženski shod v veliki dvorani Katoliškega doma. Žene in dekleta, na delo za primerno udeležbo.

Avstrijska socialna demokracija in generalna stavka. Radi znanih dogodkov v Belgiji zrasel je tudi pri nas rudečkarjem greben in po svojih „žurnalih“ žugajo z generalno stavko. Mi nimamo proti upravičenim delavskim stavitkam prav nič, toda smešno se nam zdi, če se upa socialna demokracija v Avstriji o generalnem štrajku govoriti, ona socialna demokracija, ki je popolno orodje v čifutskih rokah in katere voditelji, po ogromni večini čifutje, se maste z delavskimi žulji. No pa že večkrat je žugala dunajska čifutska generalbanda, ali kakor ji ne kateri pravijo: Rothschildova filijalka z generalnim štrajkom. Tako se je 1894 l. pečal strankarski shod s tem vprašanjem. Takrat se je šlo za dosego splošne in direktne volivne pravice. Na shodu niso nekateri hoteli o tem niti slišati, drugi zopet so hoteli le tu in tam s stavitkami nastopiti in tretji so hoteli generalni štrajk. Značilno pri tem je, da so ravno čifutje takrat se na vso moč generalni stavitki upirali, tako dr. Jngwer, dr. Adler in sicer tako, da sta prišla z Dascinskijem navskriž. Čifutje se na tem shodu osobito povdarjali, da se boje armade.

Premoženje proletarijata je življensko vprašanje socialne demokracije. Znani Edvard Bernstein dokazal je pred kratkem, da se število posedujočih vedno bolj množi. Novega sicer ni povedal ničesar, ker davno že se je s številkami dokazalo, da se tvori iz delavstva novi srednji stan, ki obstoji iz bolj plačanih industrijalnih delavcev, delovodji itd. kakor tudi delavske plače vedno naraščajo. Čudno bi bilo pri tem, da bi ne prišli varčni delavci pri tem do nekega premoženja in res postane s štedljivostjo marsikak delavec tudi premožen. Mislil si bi pač vsakdo, to mora vsakega delavskega prijatelja veseliti. Toda prijatelj motiš se. Karl Kaucki, najbolj slavljjen sedanji socialno demokratski znanstvenik obžaluje razvoj, ki smo ga omenili. S stališča stanovskega boja, pride do zaključka, da je vsako zmanjšanje proletarijata med delavci, torej vsako boljše gmotno delavsko stanje, škodljivo delavstvu,

ker slabi boj med posedujočimi in delavci. Z drugimi besedami bi se reklo: Kaucki se boji, da bi delavci v slučaju, če bi se jim bolje še godilo, pregledali goljufivost socialistične prihodnje države, da se pa to ne zgodi, naj delavci ostanejo stradujoči nezadovoljni reveži. Strankarska korist je Kauckemu veliko večje važnosti, nego to, naj bi se delavstvu dobro godilo. Delavce misli si Kaucki le kot vojake socialne revolucije, njihove težnje in težave so mu — deveta briga, da celo naravnost želi, naj bi se število revežev, nemaničev pomnožilo. Vsak razumen delavec se bode za to lepo zahvalil, skrbeti nam je za to, da se nam in naši družini dobro godi, da bi pa delavstvo ostalo v revščini in v nesreči, s tem naj se gre socialna demokracija s svojimi sanjarijami solit.

Sodba ameriškega podjetnika o slovenskih delavcih. V Chicagi izhajajoča revija „The Journal of Political Economy“ ima v svoji zadnji decemberski številki članek o minesotkem rudarstvu. V tem članku so tudi besede Mr. John Oengilly-ja, ki so sodba ameriškega podjetnika o slovenskem delavcu. Pengilly je generalni poslovodja Chandlerjevega rudnika v minesotkem rudniškem mestu Ely in je v vedni dotiki s Slovenci. O Slovencih torej sodi Pengilly tako-le: „Slovenec je močne rasti in po naravi sposoben za trdo delo. On se ne poamerikani tako hitro, njegove misli begajo le bolj v domače dežele, in navidezno vedno sanja, kako bode pridobil dovolj denarja, da se vrne v domovino živeti. Seveda mnogo izjem je pri tem. Neozelenjeni Slovenci se družijo in si najamejo sodeželanko za gospodinjo, sami kupujejo živila, za katera plača vsak svoj delež in ves prihranjeni denar gre ali v nogavice ali na banke za že omenjeni namen. Za svojo zdravstvene razmere bi lahko še malo bolj poskrbeli; toda Slovenci so splošno dobri delavci, ki se, posebno še v slabih časih, dajo precej siliti in priganjati.“ Lahe s Finci in Slovenci tako-le primerja Pengilly: „Lahi niso tako trdne postave kot Finci in Avstrijci, toda pri delu so vztrajni; ne zagrabijo tako polne lopate prsti kot drugi, toda počasi brskajo in ko je dan pri kraju, so storili toliko kot drugi.“ Nadalje sodi Pengilly: „Avstrijec ima navado praznovati vsaki praznik v svojem koledarju in ker se mu ni zdelo potrebno nam naprej naznaniti svojih naklepov, našli smo marsikako jutro naše delavske moči tako zmanjšane, da smo morali prenehati z delom za isti dan. Zato smo dali na znanje, da ne priznamo drugih praznikov kot državne.“ Konečno pravi Pengilly splošno: „Druga velika nadloga je, da so neozelenjeni delavci pripravljani pustiti delo vsaki čas, vedoč, da je bodo zopet dobili, če ne v rudniku, pa v gozdu. Najmanjša razdražba ali pa želja po pijači, je lahko vzrok, da pustijo delo, in če ga ne morejo zopet dobiti pod pravim imenom, si pa privzamejo drugo ime. V vseh rudnikih se plačale enkrat na mesec in mnogi gospodarji so ukrenili, da mora vsak, ki hoče pustiti delo, dati odpoved deset dnij naprej in plača se mu šele po desetih dneh.“ To so Pengillyjeve besede in koliko je resnice v njih, naj sodijo ameriški slovenski rudarji sami.

Pozor! **Pozor!**

Prijatelj, ako hočeš najcenejše in najprišnejše vino piti, tedaj se potruji v gostilno na Francovo nabrežje, kjer ga toči

Josip Maček

po sledečih cenah:

9 x—14

Istrijansko, belo, liter po	28 kr.
Cviček	32 „
Bizelsko	36 „
Rebula	40 „
Refoško	48 „

Čez ulico točijo se zgoraj navedena vina pri litru 2 kr. ceneje.

Opozarjam Te pa posebno, da se tam dobi črni istrijanec po 24 kr. liter, kateremu je vsaka konkurenca izključena, bodisi po kakovosti ali po ceni.

Mlad

trgovski pomočnik,

izurjen trgovine z mešanim blagom, zmožen nemškega in slovenskega jezika,

27 1—1

išče službe.

Blagovolne ponudbe naj se pošiljajo pod naslovom: P. N. 110, poste restante, Kamnik.

Anton Belec

Št. Vid nad Ljubljano,

izdeluje in ima v zalogi cerkvene svetilnice ali stalnice, dve po:

iz kositarja 24, 30, 36, 40 K, iz medenine 30, 36, 60, 70, 80, 100 K; obhajilne svetilnice iz kositarja po 4 K, iz medenine po 10 do 20 K; puščice z zvončki za pobiranje miloščine, iz kositarja po 3 K, iz medenine po 10 K; štedilna železna ognjišča, vsa železna in tudi razna za vzdavanje.

☛ Pokrivanje in barvanje zvonikov ter napeljevanje strešnih žlebov in strelovodov. ☛

Razne železne ograje, vrata, omrežja za pokopališča itd. — S kritevjo zvonikov prevzema ob enem tesarska dela. 15 13—6

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo

Josip Weibl

nasl. tvrške J. Spreitzer

Slomškove ulice št. 4

priporoča sl. občinstvu in preč. duhovščini svojo

izborno urejeno delavnico

v kateri izdeluje 7 49—14

žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje pri spomenikih in na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata umetno in preprosto izdelana, balkone, verande, paviljone, stolpne križe, štedilnike itd. itd.

Specijaliteta: Valjični zastori — Železne konstrukcije — Vodne sesalke Napeljevanje vodovodov.

Napravlja troškovnike in načrte po poljubnih risbah v različnih slogih in pošilja poštine prosto.

☛ Vse poprave ☛
izvršuje najvestnejše in zanesljivo po najnižji ceni.

Cene so primerne solidnemu delu dokaj nizke.

Sukneno blago

za spomladanske in letne obleke

☛ v največji zalogi ☛

pri 17 18—9

R. Miklauc

Ljubljana, Špitalske ulice št. 5.

O zelo nizkih cenah in lepih vkusnih vzorcih se lahko vsakdo prepriča.